

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Pojišťovnictví

Komparace pojistných produktů investičního životního pojištění v České republice a ve
vybrané ekonomice Evropské unie

Comparison of Unit Linked Insurance Products in the Czech Republic and in Selected
Economy of the European Union

DP-EF-KPO-2010-07

JINDŘÍŠKA HAUEROVÁ

Vedoucí práce: doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph.D. - KPO

Konzultant: Ing. Ivana Šafarčíková - KPO

Počet stran 79

Počet příloh 2

7. května 2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jindřiška HAUEROVÁ**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Pojišťovnictví**
Název tématu: **Komparace pojistných produktů investičního životního
pojištění v České republice a ve vybrané ekonomice
Evropské unie**
Zadávací katedra: **Katedra pojišťovnictví**

Zásady pro vypracování:

1. Charakteristika a význam investičního životního pojištění
2. Analýza pojistných produktů investičního životního pojištění
3. Komparace pojistných produktů

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

65 - 75

Forma zpracování diplomové práce:

tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

DAŇHEL, J. a kol. Pojistná teorie. 1. vydání, Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-84-3.

KOLEKTIV AUTORŮ ČAP. Životní pojištění. 1. vydání, Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0146-4.

DUCHÁČKOVÁ E. Principy pojištění a pojišťovnictví. 1. vydání, Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-67-X.

VYLDER, F. E. Life Insurance Theory. 1th edition, Boston: Kluwer Academic Publishers, 1997. ISBN 0-7923-9995-1.

Vedoucí diplomové práce:

doc. RNDr. Jarmila Radová, Ph.D.

Katedra pojišťovnictví

Konzultant diplomové práce:

Ing. Ivana Šafářčiková

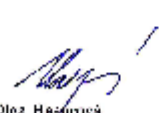
Katedra pojišťovnictví

Datum zadání diplomové práce:

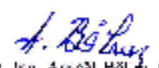
31. října 2009

Termín odevzdání diplomové práce:

7. května 2010

doc. Dr. Ing. Olga Hejrová
děkanka

doc. Ing. Arnošt Bělák, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2009

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucí diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 7. května 2010

Anotace

Předmětem diplomové práce „Komparace pojistných produktů investičního životního pojištění v České republice a ve vybrané ekonomice Evropské unie“ je podat obraz o úrovni investičního životního pojištění a především jeho produktech v České republice, ve srovnání s Velkou Británií, jakožto pojistného trhu s dlouholetou tradicí. V první části je obecně vysvětleno investiční životní pojištění, jeho charakteristika a význam, výhody a nevýhody a pojistné produkty typické pro jednotlivé vybrané země. Druhá část pak analyzuje konkrétní produkty investičního životního pojištění v pojišťovnách Aviva za Velkou Británii i za Českou republiku a provádí jejich komparaci.

Klíčová slova: pojišťovna, životní pojištění, investiční životní pojištění, pojistný trh.

Annotation

The scope of the diploma thesis „Comparison of unit linked insurance products in the Czech Republic and in selected economy of the European Union“ is to describe quality of unit linked insurance and its products in the Czech Republic in comparison with Great Britain as an insurance market with a long-term experience. In the first part, there is the unit linked insurance explained in general, its features and function, advantages and disadvantages and its typical insurance products for selected countries. In the second part, there is the particular unit linked insurance products in Aviva insurance group in Great Britain and in the Czech Republic analysed and their comparison summarized.

Key words: insurance company, life insurance, unit linked insurance, insurance market.

Obsah

Obsah	7
Seznam použitých zkratk a symbolů	9
Seznam tabulek.....	10
Seznam obrázků.....	11
Úvod	12
1 Investiční životní pojištění	14
1.1 Pojistné produkty životního pojištění v ČR.....	15
1.1.1 Pojištění pro případ smrti	16
1.1.2 Pojištění pro případ dožití	16
1.1.3 Pojištění pro případ smrti nebo dožití.....	17
1.2 Charakteristika a význam investičního životního pojištění.....	18
1.3 Základní struktura produktu	21
1.3.1 Podílový fond	22
1.3.2 Peněžní fond	23
1.4 Náklady investičního životního pojištění	23
1.4.1 Počáteční náklady pojištění	24
1.4.2 Řádné poplatky pojišťovny	27
1.4.3 Mimořádné poplatky pojišťovny	27
1.5 Pojistné investičního životního pojištění.....	28
1.6 Investiční životní pojištění a důchodový systém	30
1.6.1 Důchodový systém	31
1.6.2 Daňové výhody.....	32
1.7 Pojistné produkty životního pojištění ve Velké Británii.....	34
1.7.1 Neinvestiční životní pojištění	34
1.7.2 Investiční životní pojištění	35
2 Nabídka produktů investičního životního pojištění ve vybraných komerčních pojišťovnách České republiky a Velké Británie.....	38
2.1 Pojistný trh investičního životního pojištění v České republice	38
2.1.1 Postavení pojišťovny Aviva, a.s. na českém pojistném trhu životního pojištění	44

2.1.2	Nabídka vybraných produktů investičního životního pojištění pojišťovny Aviva	46
2.2	<i>Pojistný trh investičního životního pojištění ve Velké Británii</i>	54
	<i>Podílový fond</i>	54
2.2.1	Postavení pojišťovny Aviva na pojistném trhu životního pojištění ve Velké Británii	62
2.2.2	Nabídka vybraných produktů investičního životního pojištění pojišťovny Aviva	63
2.3	<i>Komparace vybraných produktů</i>	67
	Závěr	73
	Seznam použité literatury	75
	Seznam příloh	77

Seznam použitých zkratk a symbolů

CGNU	Commercial General Norwich Union
CGU	Commercial General Union
EU	Evropská unie
FSA	Financial Service Authority
ISA	Individual Savings Accounts – individuální spořicí účet
IŽP	investiční životní pojištění
KŽP	kapitálové životní pojištění
MVA	market value adjustments – model zabývající se propady tržní hodnoty
PJ	počáteční jednotka
Plc	public limited company – akciová společnost s veřejnou emisí akcií
SŽP	spořicí životní plán běžně placený
SŽJ	spořicí životní plán jednorázově placený
ŽP	životní pojištění

Seznam tabulek

Tab. 1 Alokace pro vybrané produkty	25
Tab. 2 Celková srážka počátečních jednotek pro vybrané pojišťovny	26
Tab. 3 Výše daňové úspory účinná od 1. ledna 2008	33
Tab. 4 Roční daňová úspora v jednotlivých letech.....	34
Tab. 5 Pořadí pojišťoven na trhu životního pojištění podle předepsaného pojistného (řazeno podle výsledků roku 2008)	45
Tab. 6 Pořadí pojišťoven na trhu investičního pojištění podle předepsaného pojistného (řazeno podle výsledků roku 2008)	46
Tab. 7 Srovnání pojistných produktů pojišťovny Aviva v ČR a ve Velké Británii	69

Seznam obrázků

Obr. 1 Struktura investičního životního pojištění.....	22
Obr. 2 Reálné a fiktivní jednotky	27
Obr. 3 Vývoj struktury pojistného v průběhu pojistné doby v rámci smíšeného životního pojištění	30
Obr. 4 Vývoj nabízených produktů	39
Obr. 5 Vývoj podílu KŽP a IŽP na předepsaném pojistném v životním pojištění.....	42
Obr. 6 Meziroční změny přijatého pojistného v ŽP, KŽP a IŽP	43

Úvod

Pojišťovnictví je v současnosti důležitým segmentem každé rozvinuté tržní ekonomiky a nenahraditelným nástrojem ochrany proti následkům negativních událostí. Základním účelem pojištění je zmírnit či odstranit nepříznivé důsledky vyvolané působením přírodních sil či nežádoucím chováním lidí. Tímto pojišťovnictví plní funkci stabilizátoru ekonomické úrovně podniků a životní úrovně obyvatelstva v podmínkách fungování tržního mechanismu.

Historie životního pojištění na území České republiky sahá až na počátek 19. století, kdy zde začaly působit rakouské pojišťovny, které byly během několika desítek let doplněny i pojišťovnami českými. Životní pojištění tak postupným vývojem měnilo podobu, od tradičního pojištění na život, až po produkty, které v sobě kombinují nejenom prvky pojištění, ale i spoření. Životní pojištění se už tedy nezaměřuje jen na poskytnutí pojistné ochrany, jakou je výplata pojistného plnění v případě smrti či dožití se stanoveného věku, ale stává se také investičním nástrojem a tedy nedílnou součástí finančních trhů.

V současnosti je životní pojištění velmi moderním produktem, který se dostává stále více do popředí zájmu široké veřejnosti. Příčinou je především změna demografické struktury obyvatelstva, změna postavení a úlohy rodiny ve společnosti a ne příliš příznivý vývoj státních systémů zabezpečení.

Životní pojištění tak dává lidem možnost, jak se lépe vypořádat s vlastními riziky. Pro stát je tedy takové chování občanů přínosné, a proto existuje ve většině vyspělých ekonomik jistá forma státní podpory.

Cílem této diplomové práce bude charakterizovat investiční životní pojištění jako součást životního pojištění a analyzovat úroveň pojistných produktů nabízených v České republice ve srovnání s vybranou ekonomikou Evropské Unie – Velkou Británií.

Diplomová práce bude rozdělena do dvou kapitol. První kapitola bude zaměřena teoreticky. Nejdříve stručně představím pojistné produkty životního pojištění, jehož

součástí je právě investiční životní pojištění, typické pro Českou republiku a v závěru pro Velkou Británii. Dále objasním charakteristiku a význam investičního životního pojištění, základní strukturu a náklady na tento produkt.

V druhé kapitole získané teoretické poznatky z první části ověřím na konkrétních pojišťovnách. Zaměřím se na pojišťovnu Aviva, která působí jak v České republice, tak ve Velké Británii. Nejprve provedu charakteristiku jednotlivých pojistných trhů, ve kterých pojišťovny působí. Zaměřím se na nabídku jejich pojistných produktů investičního pojištění. Tuto část zakončím srovnáním vybraných produktů na základě zvolených parametrů. Závěrem uvedu shrnutí a vlastní zhodnocení dané problematiky.

1 Investiční životní pojištění

Po dlouhou dobu se zdálo, že tradiční produkty, jako je rizikové, věnové a vkladové, důchodové a skupinové pojištění, jsou v životním pojištění maximem, co lze klientům nabídnout a že dalších inovací již nelze dosáhnout. Za jedinou možnost, jak inovovat produkty, byla přijímána pouze jiná skladba v té době nabízených rizik nebo změna váhy rizik v produktu. Avšak poklesy tempa růstu pojistných trhů v padesátých a šedesátých letech minulého století zvýšily tlak akcionářů i na životní pojistitele.

Životní pojišťovny stály před úlohou, jak zvýšit počty smluv ve svých pojistných kmenech. Jedna cesta vedla k možnosti najít dosud nepojistitelná rizika, která by bylo možné nabídnout současným klientům. Příkladem jsou výrazné pokroky v medicíně, které se ukázaly jako využitelné i v pojišťovnictví a umožnily ocenit dosud nepojistitelná rizika – závažná onemocnění. Jiná cesta byla vedena snahou omladit tradiční životní produkty. Tato úvaha však byla úspěšná až v okamžiku, kdy vznikl produkt, který mohl být alespoň klientům představován jako pojištění, kde byla uvolněna dosud nezpochybnitelná vazba závislosti pojistného plnění na pojistném. Takto upravené pojištění umožnilo větší flexibilitu svých dosud pevně propojených parametrů.

Příhodné ekonomické podmínky zase vytvořily prostředí pro oslovení klientů penzijních fondů a investičních fondů s cílem expandovat i na dosud výsostná území jiných finančních institucí. Zejména oslovování klientů, kteří dosud svěřovali své úspory podílovým fondům, se ukázalo jako velmi perspektivní. Důkazem toho je dnešní široká nabídka investičních životních pojištění.¹

¹ Zdroj: Daňhel, J. *Pojistná teorie* (2005), s. 198-199.

1.1 Pojistné produkty životního pojištění v ČR

Dříve než začnu blíže specifikovat investiční životní pojištění, zaměřím se na Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, který rozděluje životní pojištění do následujících pojistných odvětví²:

- A. Pojištění pouze pro případ smrti, pojištění pouze pro případ dožití, pojištění pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti, pojištění spojených životů, životní pojištění s vrácením pojistného.
- B. Svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí.
- C. Důchodové pojištění.
- D. Pojištění podle bodů A až C spojené s investičním fondem.
- E. Kapitálová činnost
 - a. umořování kapitálu založené na pojistně matematickém výpočtu, jimiž jsou proti jednorázovým nebo periodickým platbám dohodnutým předem přijaty závazky se stanovenou dobou trvání a ve stanovené výši,
 - b. správa skupinových penzijních fondů,
 - c. činnosti doprovázené pojištěním zabezpečujícím zachování kapitálu nebo platbu minimálního úroku,
 - d. pojištění týkající se délky lidského života, které je upraveno právními předpisy z oblasti sociálního pojištění, pokud zákon umožňuje jeho provádění pojišťovnou na její vlastní riziko.
- F. Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci, je-li doplňkem pojištění podle odvětví A až E.

Od 1. ledna 2010 vstoupil v platnost nový Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví. Tento zákon odlišně rozděluje pojistná odvětví životního pojištění. Rozdělení dle nového zákona uvádím v příloze 1.

Pro účely této diplomové práce volím členění produktů životního pojištění podle jednotlivých rizik:

- Pojištění pro případ úmrtí, kdy pojistnou událostí je smrt pojištěného.

² Zpracováno podle [7].

- Pojištění pro případ dožití, kdy pojistnou událostí je dožití se sjednaného věku pojištěným.
- Pojištění pro případ smrti nebo dožití, kdy jsou tato dvě rizika kombinována.

1.1.1 Pojištění pro případ smrti

Rizikové životní pojištění je typem životního pojištění, kdy klient platí výlučně za to, že je sjednána pojistná ochrana na určitou částku na smrt. Neobsahuje žádnou spořicí složku a veškeré zaplacené pojistné je spotřebováno na krytí pojistné ochrany a poplatky pojišťovny. V případě ukončení pojistné smlouvy není vyplaceno žádné plnění. K výplatě sjednané pojistné částky dochází v případě, že dojde k úmrtí klienta nebo v případě sjednání připojištění je pojistné plnění vyplaceno podle sjednaných podmínek.

Účelem výplaty pojistného plnění je obvykle zabezpečení pozůstalých pojištěné osoby nebo potřeba pojištění vinkulovat ve prospěch jiného subjektu, např. při zajištění hypoték či jiných úvěrových produktů.³

Rizikové životní pojištění nesplňuje zákonné podmínky pro daňovou uznatelnost.

1.1.2 Pojištění pro případ dožití

Pojištění pro případ dožití kryje pouze riziko dožití se věku uvedeného v pojistné smlouvě, tedy konce pojistné doby. Jedná se tedy o obdobu spoření. V porovnání s ostatními investičními nástroji je charakteristické nižší flexibilitou, vyššími náklady a postihy, které například v případě přerušení placení pojistného může pojistitel vyžadovat.

Nevýhodou tohoto druhu životního pojištění je skutečnost, že pokud pojistná událost nenastane, pojištění zaniká bez náhrady. Tomu lze předejít doplněním pojištění pro případ dožití o připojištění výhrady vrácení pojistného oprávněné osobě. V praxi je toto pojištění obvykle nabízeno v modifikovaných podobách⁴:

- Věnové pojištění.

³ Zpracováno podle [3].

⁴ Zpracováno podle [2] a [3].

- Důchodové pojištění.
- Vkladové pojištění.

1.1.3 Pojištění pro případ smrti nebo dožití

Pojištění pro případ smrti nebo dožití je nejdůležitějším a zároveň historicky nejprodávanějším životním pojištěním a představuje širší pojistnou ochranu. Toto pojištění je kombinací předchozích pojištění pro případ smrti a pojištění pro případ dožití. Pojištění pro případ smrti nebo dožití bývá v praxi nazýváno pojmem kapitálového životního pojištění a to v různých podobách včetně široké nabídky připojištění.

Pojistná částka je vyplacena oprávněné osobě, jestliže pojištěný zemře, nejpozději při dožití se konce sjednané pojistné doby. Pojistné je tedy vyplaceno vždy, a to je jedna ze základních výhod kapitálového životního pojištění na rozdíl od rizikového pojištění, u kterého k výplatě dochází pouze v případě smrti v průběhu pojištění. Může být kladen větší důraz na riziko smrti nebo na riziko dožití a podle toho může být i zvlášť nastavena pojistná částka.⁵

Životní pojištění pro případ smrti nebo dožití je tedy pojištěním rezervotvorným. Pojistitelé k tomuto produktu obvykle nabízejí podíl na zisku, který v zásadě chrání naspořenou částku před případnou inflací.

V průběhu vývoje tohoto životního pojištění se mění jeho klasická podoba ve směru větší variantnosti. Mezi produkty smíšeného životního pojištění používaných v České republice řadíme hlavně⁶:

- Kapitálové životní pojištění s vyšší mírou flexibility (univerzální, resp. variabilní životní pojištění).
- Životní pojištění spojené s investováním (investiční životní pojištění).

⁵ Zpracováno podle [2] a [4].

⁶ Zpracováno podle [3].

1.2 Charakteristika a význam investičního životního pojištění

Investiční pojištění je pojištění pro případ smrti a dožití, a je to tedy rezervotvorné pojištění s výplatou pojistné částky v případě smrti nebo při dožití konce pojištění.

Výhodou tohoto pojištění je pro klienta možnost volby, kam budou jeho prostředky investovány. Klient může uložit své peníze do investičních podílových fondů s rozdílnou investiční strategií, např. peněžní fondy, dluhopisové fondy, akciové fondy a smíšené fondy. Tím je umožněno vyšší zhodnocení prostředků klienta, ale pochopitelně to také nese riziko, že očekávané výnosy mohou být nižší než ty, které jsou zaručeny v kapitálovém pojištění. Pojišťovny tedy nezaručují výnos z investovaných prostředků a výsledný výnos může být i negativní, tj. celková částka při dožití nižší než vložené prostředky. I u tohoto typu pojištění je však zaručena výplata sjednané pojistné částky pro případ smrti. Toto pojištění nabízejí v České republice pouze některé životní pojišťovny.

Investiční životní pojištění lze uzavřít obvykle kdykoliv mezi 15. a 60. rokem života, a to za běžné nebo jednorázové pojistné. Sjednává se na určitou dohodnutou dobu (např. 5 až 35 let) nebo do určitého věku (např. do 60 až 70 let). Vzhledem k možnosti kolísání výnosů z investičních fondů, do kterých je investováno, je zejména u tohoto pojištění výhodné dlouhodobé pojištění. Klienti mají možnost zvolit vzájemný poměr mezi výší rizikového pojištění (pojištění pro případ smrti) a výší investice (tj. výší částky investované na výplatu v době dožití). Také rozhodují o tom, v jakém poměru budou jejich finanční prostředky určené na investování rozděleny do jednotlivých investičních fondů (např. fondu peněžního trhu, fondu dluhopisů nebo akciového fondu). Při sjednávání pojištění se stanoví pojistná částka pro případ smrti. V základní podobě pojistná částka pro případ dožití není stanovena, protože je jednak dána možnost zvyšovat v průběhu doby pojistné určené na investování, a jednak částka vyplácená při dožití závisí na výsledku investování zvoleného pojištěným.

Pojistné, které se pojistník rozhodne platit, pojišťovny přemění podle aktuálního kurzu na tzv. podílové jednotky a umístí je v různých fondech v poměru, který klient určí. Z klientova účtu se pak jednou měsíčně odečítají jednotky na úhradu rizikového pojistného

pro jednotlivá krytá rizika a na úhradu poplatku za správu pojištění. O stavu podílového účtu jsou klienti pravidelně informováni podrobným výpisem.

Na konci pojistné doby obdrží pojistník aktuální hodnotu svých podílových jednotek, a to ve formě jednorázové výplaty nebo formou pravidelného důchodu. V případě smrti pojištěné osoby vyplatí pojišťovna oprávněným osobám sjednanou pojistnou částku a aktuální hodnotu podílových jednotek.

Modelů investičního pojištění je více. V některých případech je možné vložit do fondů pouze část pojistného a část je spravována pojišťovnou podle obvyklých pojistně-technických pravidel.⁷

Všeobecně lze hlavní význam životního pojištění a tedy i investičního životního pojištění spatřovat v několika oblastech⁸:

- *Krytí rizika*: hlavně riziko smrti a s tím spojených rizik neživotního charakteru jako je úraz, vážné onemocnění, invaliditu atd., dále také krytí úvěru apod.
- *Spoření na stáří*: prostřednictvím spořicí složky životního pojištění.
- *Investování*: životní pojištění představuje spoření s výnosem, jehož podoba a výše je modifikována na základě konkrétního typu životního pojištění.

V posledních letech může být pozorován posun v chápání významu životního pojištění především z pohledu společenského a národohospodářského. Např. pojištění pro případ smrti nebo dožití, které má složku úspornou a rizikovou, přináší tyto efekty⁹:

- *Tlumení inflace* – vzhledem k tomu, že životní pojištění má dlouhodobý charakter, pojistník prostřednictvím placení pojistného odkládá svou spotřebu, což má v zásadě protiinflační charakter.
- *Výhodné financování investic* – pojistné, které pojišťovny získávají od svých klientů, kumulují v technických rezervách, které pak dále investují do různých finančních instrumentů na základě dodržení zásad bezpečnosti, likvidity, rentability

⁷ Zdroj: Kolektiv autorů z ČAP *Životní pojištění* (2002), s. 40-41.

⁸ Zpracováno podle [2].

⁹ Zpracováno podle [2] a[4].

a diverzifikace. Tyto finanční prostředky podporují nejen likviditu bank, ale také umožňují realizovat rozvojové záměry podniků apod.

- *Doplněk státního důchodového pojištění* – soukromé pojištění je vhodným doplňkem zabezpečení ze strany státu především pro jedince, kteří si chtějí zachovat stabilní životní úroveň i po nástupu důchodového věku.
- *Přínos do státního rozpočtu* – přínosem pro státní rozpočet rozumíme veškeré daně plynoucí z poskytování pojištění, tzn. zdanění výnosů pojišťoven či zhodnocení části vložených prostředků pojištěného.

Ve srovnání s ostatními finančními instrumenty mají pojistné produkty investičního životního pojištění samozřejmě jisté výhody i nevýhody. Mezi nejvýznamnější výhody pojistných produktů investičního životního pojištění patří¹⁰:

- Pojistník má možnost rozhodnout o výši pojistného určeného na investování, a tím o poměru mezi pojištěním (tj. pojištěním pro případ smrti, pro případ úrazu, případně pojištěním na další rizika) a investicí.
- Výši pojistného na investování lze v průběhu pojištění měnit.
- Pojistné je alokováno do programů investování zvolených klientem v libovolné kombinaci.
- Výnosnost klient sám ovlivňuje volbou z široké nabídky programů investování lišících se mírou rizika a výnosnosti.
- Změny investiční strategie jsou možné kdykoli během trvání pojištění.
- Pojistník může kdykoli v průběhu trvání pojištění zaplatit mimořádné jednorázové pojistné (minimální výše mimořádného pojistného je stanovena pojišťovnou).
- Možnost výběru části naspořených prostředků v průběhu pojištění (minimální výše je stanovena pojišťovnou).
- Pojištění může být kdykoli ukončeno výplatnou jednorázové částky nebo ve formě pravidelných výplat.
- Možnost tzv. dynamizace pojištění, která chrání klienta před negativním dopadem inflace. Pojistná částka i pojistné je zvyšováno v závislosti na míře inflace tak, aby byla zachována reálná hodnota pojištění.

¹⁰ Zpracováno podle [4] a[10].

- Možnost vstoupit na tuzemský i zahraniční trh s minimálním množstvím peněžních prostředků a získat dlouhodobě vyšší výnosy než např. z vkladů u bank.
- Velká škála připojištění rozšiřující pojistnou ochranu – např. připojištění pro případ smrti úrazem, pro případ náhlé smrti, pro případ trvalé plné invalidity, pro případ závažných onemocnění, atd.
- Daňové zvýhodnění – při splnění podmínky 2x60, tzn. alespoň 60 let věku při dožití a alespoň 60 měsíců trvání smlouvy, má pojistník možnost snížit si svůj základ daně z příjmu až do výše 12 000 Kč ročně.

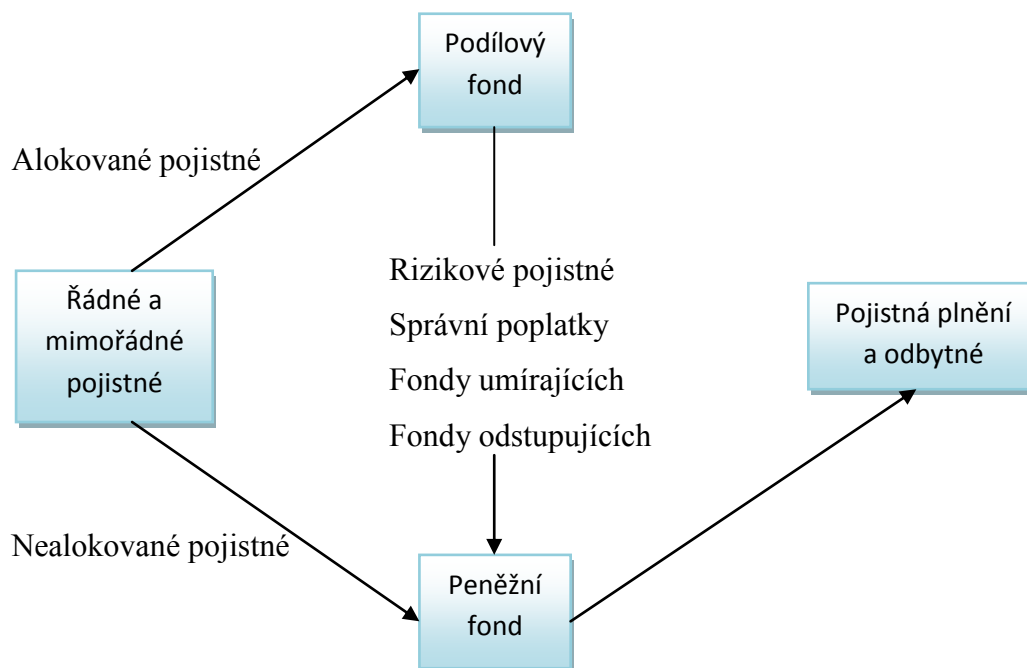
Mezi nevýhody můžeme zařadit¹¹:

- Velmi vysoké poplatky.
- Pojistné plnění je v případě dožití zdaněno – za základ daně se považuje pojistné plnění snížené o zaplacené pojistné, daňová sazba činí 15 %, v případě odbytného (odkupného) je daňová sazba také 15 %.
- Stát negarantuje vklady pojištěných – v případě úpadku pojišťovny mohou klienti přijít o veškeré vložené prostředky. Tato situace je ovšem velmi nepravděpodobná, neboť pojišťovny většinou uzavírají smlouvy se zajišťovny a chrání tak zájmy klientů.
- Pojišťovna má ve svých pojistných podmínkách stanovenou minimální výši pojistného.
- Na životní pojištění se nevztahuje státní podpora ve formě státního příspěvku.
- Finanční krize vnesla do chování lidí vyšší averzi k riziku, což vyústilo ve vyšší zaměření poptávky na rizikovou složku investičního životního pojištění. Klienti, kteří se rozhodují o uzavření životního pojištění, se tak raději přiklání k čistě rizikovému produktu.

1.3 Základní struktura produktu

Základní strukturu investičního životního pojištění nám ukazuje schéma 1, ze kterého je zřejmé, že základem tohoto produktu je podílový a peněžní fond.

¹¹ Zpracováno podle [5].

Obr. 1 Struktura investičního životního pojištění

Zdroj: Zpracováno podle [2]

1.3.1 Podílový fond

Vlastnosti podílového fondu¹²:

- Podílový fond je obrazem individuálního účtu klienta, který vzniká nákupem podílových jednotek za alokačním procentem určené části zaplaceného pojistného a mimořádných vkladů v předem definovaném alokačním poměru.
- Kapitálová hodnota podílového fondu je závislá na počtu nakoupených podílových jednotek a nákupní ceně pro daný okamžik.
- Pojistitel strhává v pravidelných intervalech rizikové pojistné na pojistné krytí a poplatky sloužící ke krytí nákladů a vytváření zisku a které jsou převáděny do peněžního fondu.

Alokačním procentem rozumíme procentní část zaplaceného pojistného, určenou na nákup podílových jednotek. Alokační poměr určuje rozmístění alokovaného pojistného mezi jednotlivé podílové fondy.

¹² Zpracováno podle [2].

1.3.2 Peněžní fond

Vlastnosti peněžního fondu¹³:

- Peněžní fond je podílovým fondem pojišťovny, který zobrazuje peněžní toky pojišťovny.
- Položky zvyšující hodnotu peněžního fondu jsou zejména nealokované pojistné, které je v prvních letech zpravidla vysoké, poplatky sražené z podílového fondu klienta, fondy umírajících a odstupujících a úroky.
- Položky snižující hodnotu peněžního fondu jsou pojistná plnění, která je pojistitel povinen poskytnout oprávněné osobě v případě nastání pojistné události, provize pojišťovacích zprostředkovatelů a náklady spojené s provozem a dalším vývojem pojištění.

Na rozdíl od klasických životních produktů se zde nejedná o pojistnou částku, na kterou je pojistka uzavřena, ale o tzv. garantované pojistné plnění v případě smrti. Výše je v návrhu pojistné smlouvy pojistníkem předem definována. Pojem garantované znamená, že tato hodnota je oprávněné osobě vyplacena při pojistné události i v případě, kdy hodnota podílového fondu této výše nedosahuje. Naopak, jestliže hodnota podílového fondu výši garantovaného pojistného plnění převyšuje, pak je vyplacena tato hodnota. Odlišně je to u pojistné události dožití. Zaručena zde není žádná hodnota, a proto výše pojistného plnění je determinována pouze hodnotou podílového fondu klienta. Klient může hodnotu podílového fondu ovlivnit dvěma způsoby a to množstvím investovaných prostředků do podílových fondů a výběrem konkrétního podílového fondu.

1.4 Náklady investičního životního pojištění

Pro investiční životní pojištění jsou typické vysoké ziskatelské náklady. Obecně kryje pojišťovna své náklady strháváním poplatků z podílového fondu do peněžního fondu.

¹³ Zpracováno podle [2].

Náklady a poplatky životních pojišťoven účtovaných klientům lze rozdělit na tři základní druhy¹⁴:

- Počáteční náklady pojištění.
- Řádné poplatky spojené s pojištěním.
- Mimořádné poplatky spojené s pojištěním.

1.4.1 Počáteční náklady pojištění

Počáteční náklady pojištění jsou náklady pojišťovny na uzavření pojistné smlouvy. Do těchto nákladů jsou především zahrnuty náklady na provize pojišťovacím zprostředkovatelům, které představují hlavní část nákladů snižujících výnosnost investiční složky investičního pojištění.

V současné době existují dvě základní metody, které jsou v České republice obecně používány pro umořování počátečních nákladů pojištění. Jedná se o:

- Metodu alokačního procenta.
- Metodu počátečních jednotek.

Metoda alokačního procenta

Metoda alokačního procenta funguje na následujícím principu. V prvních letech je do podílových fondů investována (alokována) menší část pojistného než v letech dalších. V sazebníku pojišťovny jsou sazby počátečních nákladů uvedeny dvěma různými způsoby¹⁵:

- V sazebníku je uvedena výše sraženého poplatku, např. 80 % v prvním roce a 20 % v druhém roce. Celkem je poplatek 100 % ročního pojistného.
- V sazebníku je uvedeno procento, které je v příslušném roce z uhrazeného ročního pojistného alokováno do podílových fondů. Dopočet do sta procent pak tvoří právě odvod na úhradu počátečních nákladů. Například alokace 30 % v prvním roce a 50% v druhém roce znamená poplatek $(100 \% - 30 \%) + (100 \% - 50 \%) = 120 \%$.

¹⁴ Zdroj: Katedra veřejných financí VSE, http://kvf.vse.cz/storage/1180483673_sb_velikovskyy_urbanec.pdf, [cit. 11. listopad 2009]

¹⁵ Zpracováno podle [20].

System používají pojišťovny Aviva, Kooperativa a Pojišťovna České spořitelny. Tabulka 1 ukazuje výši poplatku pro různé doby trvání vybraných investičních produktů.

Tab. 1 Alokace pro vybrané produkty¹⁶

Alokace	1. rok	2. rok	3. rok	Celkem
Trvání smlouvy	Kooperativa 4BN			
10 let	40%	40%	-	80%
20 let	68%	68%	-	136%
30 let	64%	64%	64%	192%
	Aviva Easy Life			
10 let	30%	80%	98% ^{a)}	208%
20 let	10%	80%	98% ^{a)}	188%
30 let	10%	80%	98% ^{a)}	188%
	Aviva Spořicí životní plán			
10 let	75%	95%	100% ^{b)}	270%
20 let	75%	95%	100% ^{b)}	270%
30 let	75%	95%	100% ^{b)}	270%

Zdroj: Zpracováno podle [20].

Z tabulky 1 je vidět, že výše poplatku v některých případech závisí na době trvání pojistné smlouvy. V těchto případech platí, že s rostoucí dobou může být poplatek vyšší či nižší. Další možností je nezávislost poplatku na pojistné době.

Metoda počátečních jednotek

Počáteční jednotky (PJ) jsou v České republice nejpoužívanějším systémem úhrady počátečních nákladů. Jejich obliba u pojišťoven je dána nižší transparentností oproti jiným způsobům a průměrně informovaný zákazník není schopen dopočítat, kolik peněz celkem uhradí. System počátečních jednotek používají pojišťovny Aegon, Allianz, AXA, Generali nebo ING.

¹⁶ Vysvětlivky

^{a)} platí při zaplaceném ročním pojistném do 11 999 Kč, od 12 000-17999 Kč - 99% a od 18 000 Kč - 100%.

^{b)} platí při zaplaceném ročním pojistném do 14 999 Kč, od 15 000 Kč - 101%.

Princip počátečních jednotek může být popsán následovně. Pojistné za určité počáteční období (nejčastěji první 2 roky) se investuje do tzv. nestandardních jednotek, které jsou nazývány počáteční. Na rozdíl od standardních podílových jednotek, které se nazývají akumulací, nemůže pojistník počátečními jednotkami nijak manipulovat. Jsou určeny na úhradu počátečních nákladů. Na výročí smlouvy je ze všech počátečních jednotek stržen poplatek, jehož výše je dána jako určité procento z aktuálního počtu počátečních jednotek.¹⁷

Tabulka 2 zobrazuje, kolik procent z ročního pojistného činí srážka z počátečních jednotek, předpokládáme-li dobu nákupu PJ 2 roky.

Tab. 2 Celková srážka počátečních jednotek pro vybrané pojišťovny

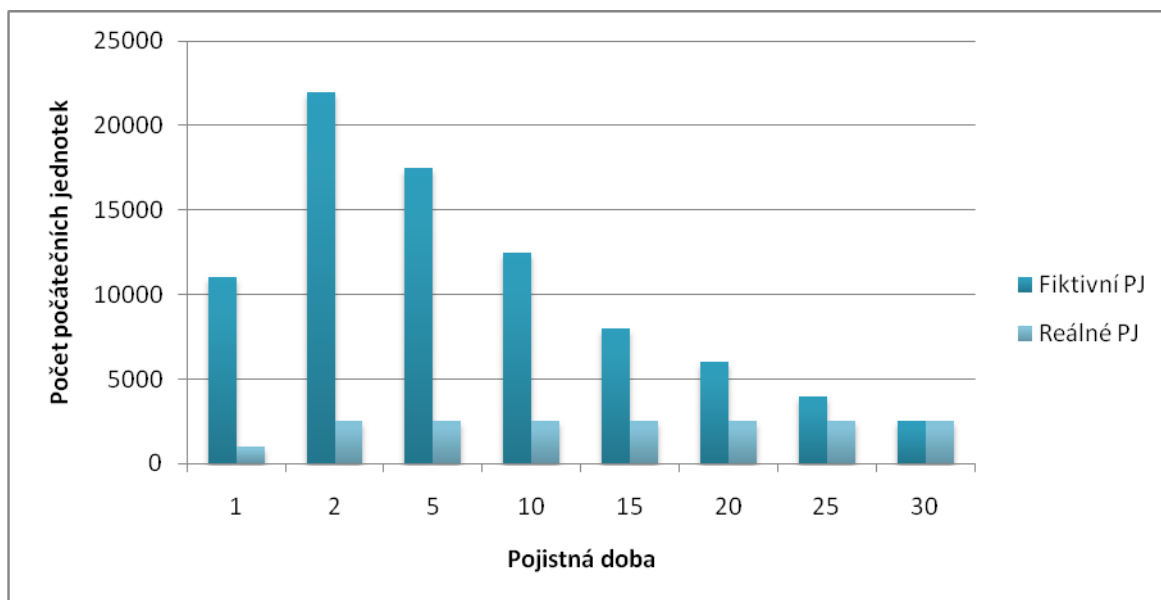
	Srážka počátečních jednotek
Allianz pojišťovna – IŽP program Rytmus IG5	9,5%
AXA pojišťovna – IŽP program Comfort Plus T100	6%
Generali pojišťovna – IŽP program Clever Invest Z65	7%

Zdroj: Zpracováno podle [20].

Pojišťovna, z důvodu povinnosti vyplatit provizi na počátku smlouvy, eviduje ve svých systémech dva druhy počátečních jednotek – fiktivní a reálné. Fiktivní jednotky odpovídají tomu, co si pojistník myslí, že má na svém účtu. Reálné jednotky naopak ukazují, kolik klientovi zůstane na účtu na konci pojištění. Pokud by klient zemřel, vychází se z hodnoty fiktivních jednotek a klientovi je vyplaceno nejméně tolik, kolik odpovídá jejich hodnotě (a hodnotě akumulací jednotek) dle pojistných podmínek. Pokud ale klient smlouvu předčasně zruší, má pojišťovna právo strhnout tzv. storno-poplatek. Tento poplatek je roven nejméně rozdílu mezi fiktivní a reálnou hodnotou počátečních jednotek. Graf 2 ukazuje, jak se v jednotlivých letech mění počet fiktivních jednotek pro modelovou smlouvu uzavřenou na 30 let, s dobou nákupu jednotek 2 roky a srážkou 7 %. V prvním a

¹⁷ Zpracováno podle [20].

druhém roce počet jednotek narůstá (placené pojistné je investováno do PJ), od třetího roku dále klesá (srážka 7 % na výročí) a na konci pojistné doby je roven počtu reálných jednotek, který je od konce druhého roku konstantní.

Obr. 2 Reálné a fiktivní jednotky

Zdroj: Zpracováno podle [20]

1.4.2 Řádné poplatky pojišťovny

Mezi tyto poplatky například patří:

- Měsíční poplatek, který slouží ke krytí administrativních nákladů pojišťovny.
- Inkasní poplatek, který je klientovi účtován při předpisu pojistného a je strhnut při určitém typu platby pojistného. Tento poplatek není pojišťovnami příliš využíván.
- Poplatek za správu fondů, který kryje investiční a administrativní náklady za obhospodařování fondů.

1.4.3 Mimořádné poplatky pojišťovny

V rámci investičního pojištění je pojišťovnou veden individuální účet klienta. Z něho mohou být účtovány poplatky a záleží pouze na pojišťovnách, které akce zpoplatní a které ne. Mezi tyto poplatky patří například změna investiční strategie, přesun jednotek mezi

fondy, změna pojistné částky, změna osobních údajů, poplatků za výpis z účtu a mnoho dalších.

V současné době stanovuje legislativa (národní i evropská) pro různé typy investičních produktů rozdílné nároky na informační otevřenost a různá pravidla pro práci distributorů jednotlivých typů investičních produktů. Směrnice o životním pojištění (Life Insurance Directive) nevyžaduje žádné zveřejňování poplatků. Poplatková transparentnost produktů investičního životního pojištění bývá zpravidla omezená. Legislativa nevyžaduje povinné zveřejňování informací o poplatkové struktuře pojistného produktu ani o poplatkové struktuře podkladových fondů. Pojišťovny mohou poplatky zveřejnit, ale nemusí, nebo zveřejní jen jejich část, uznají-li to za vhodné.

1.5 Pojistné investičního životního pojištění

Pojistné je cena, kterou pojistník platí za poskytnutou pojistnou ochranu. Pojistné může být placeno třemi základními způsoby:

- *Běžně* – placeno opakovaně vždy na začátku dohodnutých období (měsíčně, čtvrtletně, pololetně, ročně).
- *Jednorázově* – placeno jako jednorázový vklad při vzniku pojistné smlouvy.
- *Mimořádně* - placeno v průběhu trvání pojistné smlouvy.

Za mimořádné pojistné jsou nakoupeny podílové jednotky stejně jako za běžné pojistné. Klient má právo si zvolit fondy, do nichž se mimořádné pojistné investuje nezávisle na alokaci běžného pojistného. Produkty se liší v těchto vlastnostech¹⁸:

- *Dohromady nebo samostatně* - pojišťovna buď podílové jednotky nakoupené za mimořádné pojistné eviduje odděleně od jednotek nakoupených za běžné pojistné, nebo tyto jednotky nerozlišuje.
- *Kdykoli nebo po oznámení* - téměř všechny produkty umožňují zaplatit mimořádné pojistné kdykoli, aniž by klient musel předem informovat pojišťovnu. Pojistné se většinou zasílá na stejné číslo účtu, pouze variabilní symbol se liší od čísla pro

¹⁸ Zpracováno podle [19].

běžné pojistné. Pouze výjimečně je nutno mimořádné pojistné předem ohlásit pojistiteli.

- *Minimální výše pojistného* - pojišťovny stanoví rozdílnou výši minimálního mimořádného pojistného.

U investičního životního pojištění se používá tzv. přirozené pojistné, které kopíruje pravděpodobnost úmrtí a každý rok se mění podle aktuálního věku. Pojistitel je tedy oprávněn od počátku pojištění zpětně odkupovat z účtu pojistníka podílové jednotky, jejichž hodnota je rovna rizikovému pojistnému za pojištění pro případ smrti a pojistnému za další sjednaná pojištění v tomto zúčtovacím období. Rizikové pojistné a pojistné za další sjednaná pojištění stanoví pojistitel podle pojistně technických zásad, především s ohledem na pohlaví a věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální zúčtovací období, hodnotu podílových jednotek platnou k datu zpětného odkoupení podílových jednotek a na zdravotní stav pojištěného. Počet podílových jednotek potřebných k úhradě rizikového pojistného stanoví pojistitel podle prodejní ceny podílových jednotek platné v den, kdy se podílové jednotky zpětně odkupují. Pokud jsou podílové jednotky umístěny ve více jednotkových fondech, je počet zpětně odkupovaných podílových jednotek stanoven úměrně k hodnotě podílových jednotek v každém jednotkovém fondu.¹⁹

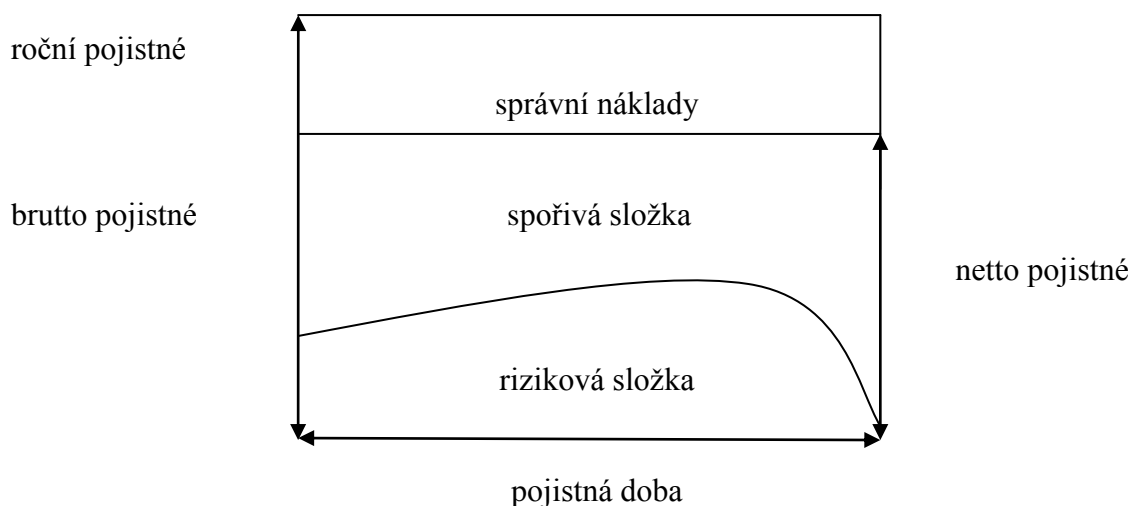
Pojistné investičního životního pojištění se skládá ze dvou základních složek²⁰:

- *Spořicí složka*, která zahrnuje výplatu pojistného plnění při dožití se předem sjednaného věku. O zhodnocení spořicí složky rozhoduje sám pojistník.
- *Riziková složka* sloužící k výplatám sjednaných pojistných částek v případě smrti, úrazu, invalidity, vážné nemoci apod.

Na obrázku 3 je uveden vývoj struktury pojistného v průběhu pojistné doby. Zaplacené brutto pojistné se rozpadá na tři části. Určitá část se spotřebuje na úhradu správních nákladů. Po tomto odpočtu zůstává netto pojistné, ze kterého se hradí rizikové pojistné a zbytek tvoří rezervu pojistného.

¹⁹ Zpracováno podle [19].

²⁰ Zpracováno podle [3].

Obr. 3 Vývoj struktury pojistného v průběhu pojistné doby v rámci smíšeného životního pojištění
 Zdroj: Zpracováno podle [3].

V prvních letech dospělosti se očekává velmi malá pravděpodobnost vzniku pojistné události, proto je kladen větší důraz na spoření a pojistná částka je sjednána v minimální výši. Po založení rodiny nebo po získání úvěru už potřeba pojistné ochrany stoupá, proto je třeba zvýšit pojistné částky. V další etapě života bude pojistník pravděpodobně opět upřednostňovat tvorbu úspor pro postproduktivní věk a méně vyžadovat pojistnou ochranu.

1.6 Investiční životní pojištění a důchodový systém

V současné době dochází ke změnám ve státních důchodových systémech mnoha evropských zemí, vyvolaným především změnami v demografické struktuře obyvatelstva. Neustále se zvyšuje počet osob pobírajících důchodové dávky a snižuje se počet osob, které do systému sociálního důchodového pojištění finančně přispívají.

Změny by mohly nastat např. v pozdějším odchodu do důchodu, ve zvyšování příspěvku na důchodové pojištění, spravedlivějším poměru mezi výší mzdy a výší důchodu, apod. Tato opatření však často narážejí na odpor široké veřejnosti a nejsou tak jednoznačným řešením. Proto je na snaze najít takové metody, které by státnímu důchodovému systému do značné míry odlehčily. K tomuto „odlehčení“ lze zařadit penzijní připojištění či životní pojištění zahrnující investiční životní pojištění.

1.6.1 Důchodový systém

V České republice je důchodový systém založen na principu mezigenerační solidarity – populace v produktivním věku přispívá na důchody generaci důchodců. Základem tohoto systému je povinně financované státní důchodové pojištění, které však stále více zatěžuje státní rozpočet. V současnosti se objevuje snaha ulehčit státnímu rozpočtu pomocí podpory doplňkových systémů, především se jedná o penzijní připojištění a životní pojištění.²¹

V Evropské unii se používá členění důchodového systému na tři pilíře:

- *První pilíř* představuje povinné základní důchodové pojištění, dávkově definované a průběžně financované (PAYGO). Je univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby, právní úprava je jednotná pro všechny pojištěnce.
- *Druhý pilíř* představuje zaměstnavatelské penzijní systémy, kdy zaměstnavatel hradí příspěvky za své zaměstnance na zaměstnanecké důchody (včetně životního pojištění). V českém důchodovém systému zatím neexistuje.
- *Třetí pilíř* představuje dobrovolné doplňkové, příspěvkově definované kapitálově financované penzijní připojištění se stáním příspěvkem. Součástí tohoto pilíře jsou i produkty komerčních pojišťoven – zejména životní pojištění.

Z popisu jednotlivých pilířů je zřejmé, že zatímco 1. pilíř má státní (veřejný) charakter, 2. a 3. pilíř je založen na soukromém principu.

V České republice v současné době funguje 1. a 3. pilíř, přičemž se vláda snaží podporovat růst významu 3. pilíře. Ve většině vyspělých zemí je možno pozorovat neustále rostoucí význam soukromých způsobů řešení potřeb lidí ve stáří. To je způsobeno např. uplatňováním různých forem podpory životního pojištění a penzijního připojištění ze strany státu, především v podobě daňového zvýhodnění (životního pojištění a penzijního připojištění) a státních příspěvků, které jsou poskytovány pouze u penzijního připojištění.²²

²¹ Zpracováno podle [4].

²² Zpracováno podle [2].

1.6.2 Daňové výhody

V roce 2000 Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila novelu Zákona o daních z příjmů (s platností od 1. 1. 2001), ve které mimo jiné zavedla možnost odpočtu placeného pojistného na životní pojištění ze základu daně z příjmů.

Zákonem stanovená pravidla pro možný odpočet jsou následující²³:

- Osoba pojištěná je shodná s osobou plátce pojištění a plátce daně z příjmu.
- Pojistník má s pojišťovnou uzavřenou smlouvu na životní pojištění (produkt je pojištěním pro případ dožití, pro případ smrti nebo dožití anebo důchodovým pojištěním).
- Výplata pojistného plnění je v rámci pojistné smlouvy sjednána až po 60 měsících od uzavření pojistné smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník 60 let věku.
- Pojišťovně byla udělena licence od Ministerstva financí.

Zákon o daních z příjmů umožňuje poplatníkovi odečíst ze základu daně z příjmu příspěvek na životní pojištění. Bez ohledu na počet smluv maximální odečitatelná částka činí jak pro zaměstnance, tak i pro osoby samostatně činné 12 000 Kč ročně.

V předchozích letech byla úspora na daních odvislá od výše ročního příjmu poplatníka. Záleželo na tom, v jakém daňovém pásmu se poplatník nacházel. Od 1. 1. 2008 vstoupila v účinnost novela zákona o daních z příjmů, která díky rovné dani mění výši daňové úspory. Schválením rovné patnáctiprocentní daně každá zaplacená tisícovka ušetří klientovi 150 Kč. Ročně tak poplatník může ušetřit díky životnímu pojištění až 1 800 Kč. V tabulce 3 je uvedena výše daňové úspory pro různou výši měsíčního pojistného.²⁴

²³ Zpracováno podle [2].

²⁴ Zpracováno podle [14].

Tab. 3 Výše daňové úspory účinná od 1. ledna 2008

Měsíční pojistné	Roční odpočet od základu daně	Roční úspora na dani (rovná sazba daně 15 %)
100 Kč	1 200 Kč	180 Kč
200 Kč	2 400 Kč	360 Kč
300 Kč	3 600 Kč	540 Kč
400 Kč	4 800 Kč	720 Kč
500 Kč	6 000 Kč	900 Kč
600 Kč	7 200 Kč	1 080 Kč
700 Kč	8 400 Kč	1 260 Kč
800 Kč	9 600 Kč	1 440 Kč
900 Kč	10 800 Kč	1 620 Kč
1 000 Kč	12 000 Kč	1 800 Kč
nad 1 000 Kč	12 000 Kč	1 800 Kč

Zdroj: zpracováno podle [14].

Nejen zaměstnanec si může díky životnímu pojištění snížit daně. Stejně tak může učinit i zaměstnavatel. Až do konce roku 2007 si zaměstnavatel přispívající na životní pojištění svých zaměstnanců mohl odečíst ze základu pro výpočet daně až 8 000 Kč ročně na každého zaměstnance. Ve snaze zjednodušit systém odpočtů byl stanoven jeden limit ve výši 24 000 Kč, platný současně pro životní pojištění i penzijní připojištění. Zaměstnavatel tak může přispět celých 24 000 Kč buď na penzijní připojištění, nebo jako pojistné na soukromé životní pojištění anebo tuto sumu rozdělit v jakémkoli poměru mezi tyto dva finanční produkty. Z částky příspěvku zaměstnavatele na životní pojištění neplatí zaměstnanec navíc sociální, ani zdravotní pojištění. Tabulka 4 ukazuje výši roční daňové úspory zaměstnavatele²⁵

²⁵ Zpracováno podle [14].

Tab. 4 Roční daňová úspora v jednotlivých letech

Měsíční příspěvek	Roční příspěvek	Roční daňová úspora v jednotlivých letech			
		2007 (24 %)	2008 (21 %)	2009 (20%)	2010 (19 %)
300 Kč	3 600 Kč	864 Kč	756 Kč	720 Kč	684 Kč
500 Kč	6 000 Kč	1 440 Kč	1 260 Kč	1 200 Kč	1 140 Kč
666,7 Kč	8 000 Kč	2 240 Kč	1 680 Kč	1 600 Kč	1 520 Kč
1 000 Kč	12 000 Kč	2 240 Kč	2 520 Kč	2 400 Kč	2 280 Kč
1 500 Kč	18 000 Kč	2 240 Kč	3 780 Kč	3 600 Kč	3 420 Kč
2 000 Kč	24 000 Kč	2 240 Kč	5 040 Kč	4 800 Kč	4 560 Kč

Zdroj: zpracováno podle [14].

Spoření na důchod však v České republice nemá příliš velkou tradici, proto by celému systému výrazně pomohla důchodová reforma.

1.7 Pojistné produkty životního pojištění ve Velké Británii

Činnost životního pojištění podle směrnice EU č. 2002/83/EC je uvedena v příloze 2. Podle Financial Services Authority se ve Velké Británii rozlišují dva základní typy životního pojištění:

- neinvestiční životní pojištění (term insurance) a
- investiční životní pojištění (investment type life insurance).

1.7.1 Neinvestiční životní pojištění

Tímto typem životního pojištění se ve Velké Británii rozumí dočasné pojištění pro případ smrti. Jedná se o nejlevnější způsob, jak ochránit rodinu a pozůstalé v případě úmrtí pojištěného. V případě smrti pojištěného v průběhu pojistné doby je vyplacena pojistná částka ve stanovené výši, osobám určeným v pojistné smlouvě. V případě dožití a přežití doby pojištění nemá pojištěný nárok na výplatu pojistného plnění. Toto pojištění může být

sjednáno na 10, 15, 20 let v závislosti např. na době splácení hypotéky či době, než se děti stanou finančně nezávislými na rodičích.²⁶

Mezi dočasné životní pojištění ve Velké Británii můžeme zařadit:

- *Dočasné pojištění s rostoucí pojistnou částkou* (increasing term insurance). Zde dochází k výplatě pojistného plnění v případě úmrtí pojištěného, ovšem s tím rozdílem, že velikost pojistné částky a pojistného je každý rok, popř. každých několik let zvyšována, např. z důvodu inflace.
- *Dočasné pojištění s klesající pojistnou částkou* (decreasing term insurance), kde objem pojistného plnění a tedy i pojistného s pojistnou dobou klesá. Tento typ pojištění je sjednáván především v případě čerpání hypoték či jiných úvěrů, jejichž velikost postupnými splátkami klesá a vyžaduje tímto i stále nižší stupeň ochrany.
- *Dočasné pojištění s postupnou výplatou pojistné částky* (family income benefit). Po smrti pojištěného dochází k výplatě pravidelného důchodu po zbytek pojistné doby osobě určené v pojistné smlouvě, přičemž velikost důchodových splátek může být rovnoměrná či rostoucí.
- *Obnovitelné dočasné pojištění* (renewable term insurance) dává pojistníkovi možnost prodloužit pojistný vztah na konci pojistné doby. Nová výše pojistného se sice bude odvíjet od současného věku (věku obnovení smlouvy), avšak nebude ovlivněna momentálním zdravotním stavem pojistníka, nýbrž stavem, který doložil na počátku původního pojištění.²⁷

1.7.2 Investiční životní pojištění

V některých pojistných podmínkách je stanoveno, že pojistné plnění je vyplaceno pouze v případě smrti. Dle jiných pojistných podmínek je pojistné plnění vyplaceno v určený termín nebo v případě smrti. Výše plnění je závislá na investiční politice zvolené pojistníkem.

²⁶ Zpracováno podle [12].

²⁷ Zpracováno podle [17].

V rámci investičního životního pojištění se ve Velké Británii můžeme setkat například s těmito typy pojištění:

- trvalé pojištění (whole of life insurance),
- investiční životní pojištění s podílem na zisku (with profits policy),
- investiční životní pojištění s garantovaným výnosem (guaranteed income and growth policy),
- smíšené pojištění (endowment policy).²⁸

Trvalé pojištění (whole of life insurance) je pojištěním pro případ smrti, které poskytuje jak pojistnou ochranu, tak možnost určitého zhodnocení vložených prostředků. Toto pojištění kryje riziko úmrtí pojištěného po celou dobu života. Pouze v případě smrti je vyplaceno pojistné plnění, které je z části závislé na formě investování vložených prostředků a jejich zhodnocení. Toto pojištění nemusí mít investiční charakter. Pak se jedná o trvalé pojištění pro případ smrti s výplatou předem dohodnuté pevné pojistné částky.

Investiční životní pojištění s podílem na zisku (with profits policy) je pojištění, kde pojišťovna odhadne růst aktiv a zaručí klientovi, že na konci pojištění bude tohoto zhodnocení dosaženo. Pokud investice rostou nad zaručený výnos, jsou vytvářeny bonusové jednotky, které zvyšují hodnotu pojištění. Pokud je naopak fond pod předpokládaným růstem, jsou připisovány bonusové jednotky se záporným znaménkem. V případě dožití nebo smrti se vyplácejí i bonusové jednotky, pokud je jejich počet kladný. Pokud je jejich počet záporný, jsou zrušeny a pojišťovna realizuje ztrátu. V případě odkupného se kladné bonusové jednotky nevyplácejí a o záporné se snižuje výplata.

Investiční životní pojištění s garantovaným výnosem (guaranteed income and growth policy) je pojištěním pro případ smrti nebo dožití, kde je pojistitel povinen vyplatit minimální předem dohodnutou částku i v případě dožití. Pojistné je také závislé na kurzovém vývoji podílových jednotek, ale zároveň je zaručena alespoň minimální budoucí pojistná částka.

²⁸ Zpracováno podle [12].

Smíšené pojištění (endowment policy) je pojištěním, kdy je vyplaceno plnění v případě smrti ve stanové lhůtě (tzv. dotační období) a také v případě dožití. Toto pojištění chrání rodinné finance v případě smrti pojištěného a zároveň je to způsob, jak uspořit peněžní prostředky do budoucna.²⁹

²⁹ Zpracováno podle [15].

2 Nabídka produktů investičního životního pojištění ve vybraných komerčních pojišťovnách České republiky a Velké Británie

V druhé kapitole se budu věnovat konkrétním pojistným produktům investičního životního pojištění, které se objevují v nabídce komerčních pojišťoven. K tomuto účelu jsem si vybrala pojišťovnu Aviva, která působí jak v České republice, tak ve Velké Británii.

V úvodu každé podkapitoly budu charakterizovat pojistný trh, ve kterém vybrané pojišťovny působí, a kterým jsou jistě významně ovlivňovány při svém působení a poskytování pojišťovacích služeb. Poté přistoupím k představení vybrané pojišťovny a nabídky jejich produktů. Jednotlivé vybrané produkty budu specifikovat, zaměřím se na jejich výhody a nevýhody a v poslední podkapitole provedu srovnání těchto produktů.

2.1 Pojistný trh investičního životního pojištění v České republice

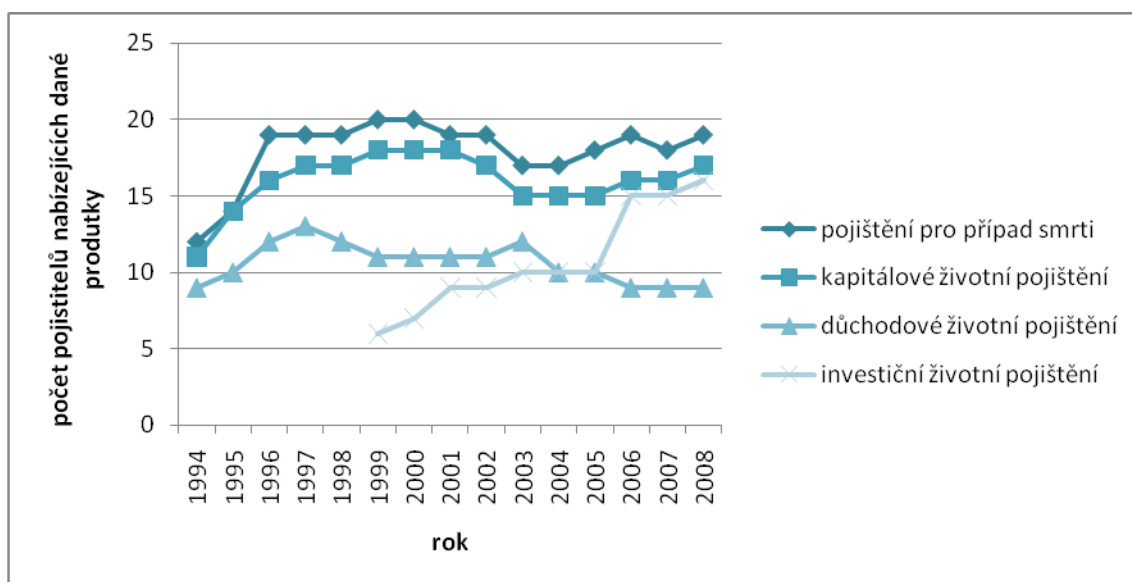
Vzhledem k tomu, že investiční životní pojištění nemá na českém trhu příliš dlouhou historii, zaměřím se na historický vývoj novodobého českého pojišťovnictví, který se datuje od roku 1991. V té době přijala Česká národní banka zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví. Ten odstranil monopol státních pojišťoven a umožnil vznik nových pojišťoven na našem území. Po uplynutí roční „ochranné“ lhůty byl povolen i vstup zahraničního kapitálu na pojistný trh. Zároveň bylo rozhodnuto o privatizaci dosavadní monopolní České státní pojišťovny, ta byla transformována na Českou pojišťovnu, a.s. V průběhu transformace byla jako hlavní zájem sledována ochrana práv a zájmů potenciálních a skutečných klientů komerčních pojišťoven. Proto byla obnovena instituce státního dozoru nad soukromými pojišťovnami.³⁰

Jako první soukromá pojišťovna na území naší republiky zahájila svou činnost pojišťovna Kooperativa, a to hned v roce 1991, po ní následovala pojišťovna Otčina, Union a další.

³⁰ Zpracováno podle [1].

Postupně přibývaly další pojišťovny, včetně zahraničních. V prvních letech docházelo k bouřlivému růstu, ať už se jednalo o nově vzniklé pojišťovny na našem území, nebo pobočky zahraničních pojišťoven, které si ze zahraničních pojistných trhů přinesly cenné know-how, kapitál nebo technické vybavení, kterým domácí pojišťovny nedisponovaly. Mezi lety 1992 až 1999 se počet pojišťoven více než ztrojnásobil. Většina pojišťoven nabízela buď pouze produkty neživotního pojištění, nebo byla univerzální, čistě životních pojišťoven působilo na českém trhu velmi málo.

S postupem času na trh vstupovaly další pojišťovny nabízející různé produkty životního pojištění. Tím se zvyšovala konkurence na trhu a rostl tlak na zkvalitňování služeb pro klienty. Nově příchozí pojišťovny přinášely i nové produkty. Tím se rozšiřovalo „klasické“ portfolio – pojištění pro případ smrti, kapitálové životní pojištění, důchodové pojištění a jejich kombinace a zvyšoval se počet pojišťoven, které tyto produkty nabízely, jak ukazuje graf 4. V roce 1995 začala ČS-Živnostenská pojišťovna jako první nabízet připojištění vážných chorob, což byl relativně nový produkt i v rámci evropského pojistného trhu. O rok později přibýlo životní pojištění mládeže a připojištění pro případ hospitalizace.

Obr. 4 Vývoj nabízených produktů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [23].

V roce 1997 se v nabídce dvou zahraničních pojišťoven (Commercial Union a National - Nederland) poprvé objevilo investiční životní pojištění. Přes počáteční nedůvěru klientů (vztah k investování ovlivnily často negativní zkušenosti z kupónové privatizace a také málo rozvinutý český finanční trh) se tento produkt podařilo prosadit a o dva roky později ho již nabízely další pojišťovny.³¹

V průběhu let 1993-1999 hodnoty celkového předepsaného pojistného a předepsaného pojistného v životním pojištění téměř ztrojnásobily. Avšak podíl předepsaného pojistného v životním pojištění jen pomalu rostl z hodnoty 25,31% pro rok 1993 na 31,72% pro rok 1999. Na vyspělých pojistných trzích se přitom podíl životního pojistného na celkovém předepsaném pojistném pohybuje okolo 60%. Důvodem této české odchylky byla hlavně nízká výše příjmů obyvatel v průběhu 90. let, která jim zhoršovala možnost uzavírat životní pojištění. Finanční možnosti domácností ovlivňovalo i porevoluční srovnání cen se zahraničím a devalvace české měny. V prvních letech po revoluci přetrvávaly malé rozdíly mezi příjmy občanů. Státní sociální zabezpečení, které poskytovalo všem srovnatelné částky, tedy lidem vyhovovalo. S postupným růstem příjmů ale přibývalo lidí, pro které byly dávky státního sociálního zabezpečení nedostatečné, a hledali další způsob, jak se zabezpečit pro případ neočekávaných životních situací. Jedním z těchto způsobů je i životní pojištění.

Česká asociace pojišťoven se pokoušela změnit osvětovou činnost chápání významu životního pojištění. Výraznější nárůst podílu životního pojištění však přišel až v roce 1999 v souvislosti se zavedením investičního životního pojištění. To umožňovalo pojištěným dosahovat vyšší zisky a také lepší zabezpečení proti inflaci, která v průběhu devadesátých let dosahovala 10%.³²

Pro životní pojištění na českém pojistném trhu byl velmi významný rok 2000. Do tohoto roku v České republice úplně chyběla státní podpora životního pojištění. V říjnu 2000 byl přijat zákon č. 492/2000 Sb., na jehož základě získaly produkty životního pojištění daňovou podporu. Ta je popsána v podkapitole 1.6. Díky tomuto zákonu s účinností od 1. 1. 2001 vzrostl zájem o uvedené produkty životního pojištění a to se promítlo do vývoje

³¹ Zpracováno podle [23].

³² Zpracováno podle [23].

v následujících letech. Předepsané pojistné u životního pojištění vzrostlo v roce 2001 o 24,2 %. V roce 2003 zaznamenalo největší dynamiku růst pojištění spojené s investičním fondem a pojištění pro případ smrti.

Česká republika se připravovala na vstup do Evropské unie, bylo tedy nutné zkoordinovat legislativu i v oblasti pojišťovnictví. Na konci ledna 2004 byly přijaty nové zákony č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a novely zákona o pojišťovnictví č. 39/2004 Sb., a zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla č. 47/2004 Sb. Dne 1. 5. 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie a mohlo být zahájeno využívání tzv. evropského pasu, který umožňuje pojišťovnám se sídlem v členské zemi EU poskytovat služby v jiné členské zemi, aniž by musely mít povolení. Jde o pozitivní trend, vyšší konkurence tlačí na zkvalitňování produktů a služeb a poskytuje klientovi větší možnost výběru.

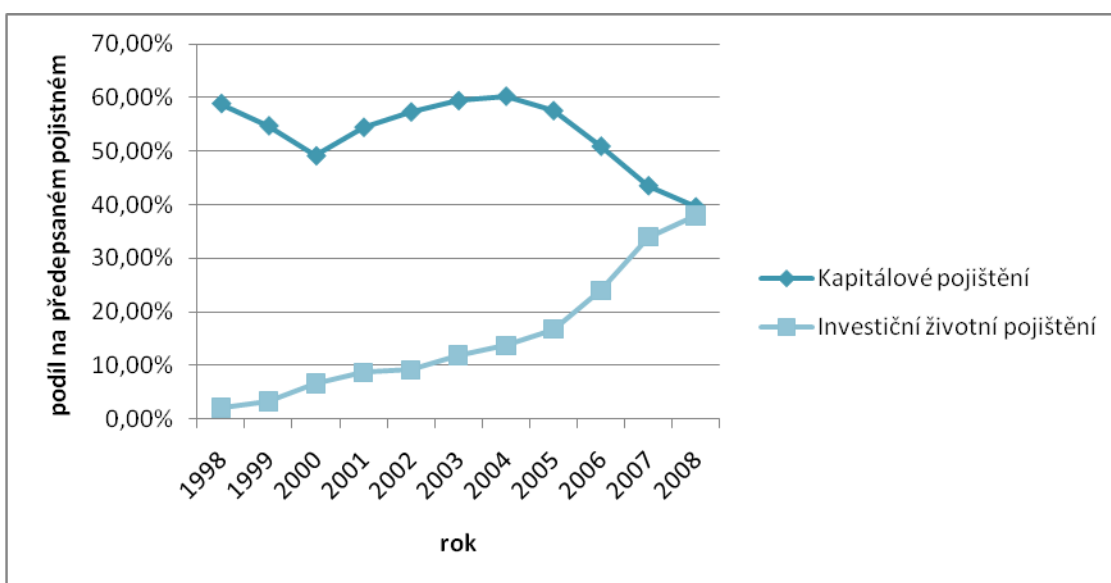
Životní pojištění se úzce dotýkalo přijetí směrnice Rady 2004/113/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování. Doslovné uplatnění této směrnice na pojištění pro případ smrti a dožití by totiž znamenalo, že při výpočtu pojistného není možné dělat rozdíly podle pohlaví a musely by se sjednotit sazby pojistného pro muže a ženy. To by neodpovídalo reálným statisticky ověřeným hodnotám, podle kterých se ženy v průměru dožívají vyššího věku, a to je třeba zohlednit. Tato směrnice dává členským státům možnost rozhodnout se, že rozdíly způsobené pohlavím budou při použití pojistně-matematických metod dále zohledňovány.

Od 1. 4. 2006 byl dohled nad českým pojistným trhem integrován pod Českou národní banku, která se tak stala osobou dohlížející na všechny subjekty finančního trhu v České republice.

Přestože se investiční životní pojištění objevilo na českém pojistném trhu jako nový produkt teprve v roce 1997 a až v roce 1999 ho začalo nabízet více pojišťoven, mezi klienty si rychle našlo oblibu. Graf 5 ukazuje prudký nárůst tohoto produktu, jehož podíl

na celkovém předepsaném pojistném v životním pojištění mezi lety 1999 až 2007 stoupl až na 34%. Růst probíhal na úkor kapitálového životního pojištění, jehož podíl za sledovanou dobu poklesl z 60% na 43%. Pokles kapitálového životního pojištění byl ovlivněn i snížením technické úrokové míry.³³

Důvodem obliby investičního životního pojištění je jeho vyšší výnosnost v té době a fakt, že umožňuje klientovi zvolit si vlastní investiční strategii podle svého vztahu k riziku. Vyšší rizikovost investice vede ke kladným i záporným výkyvům v celkové hodnotě pojištění, v dlouhodobém horizontu pak tyto výkyvy v průměru přináší vyšší zisky než bezpečnější kapitálové životní pojištění.

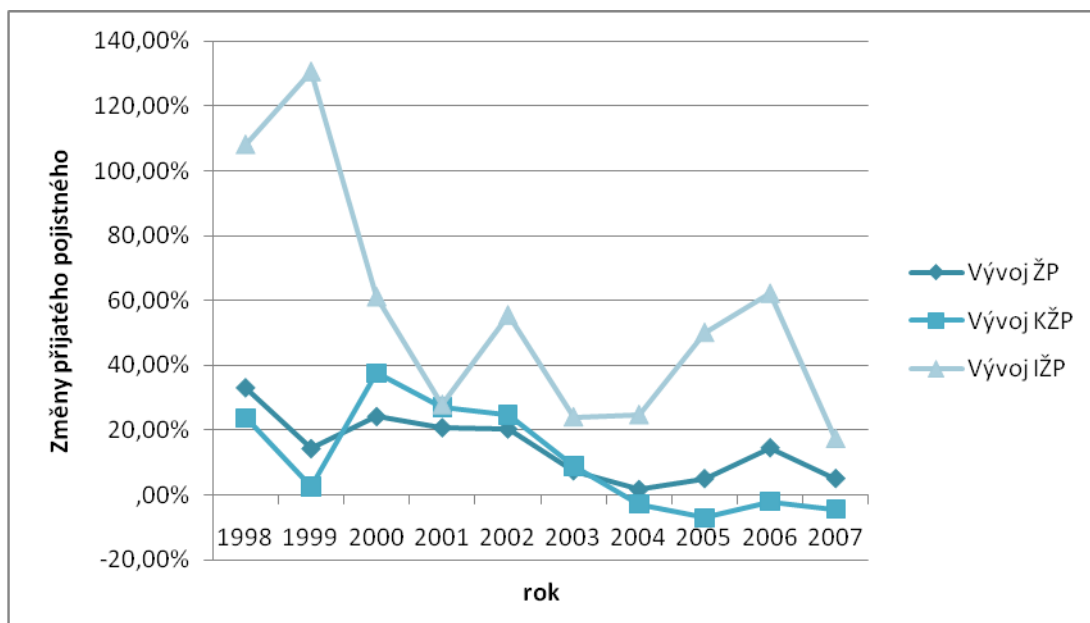

Obr. 5 Vývoj podílu KŽP a IŽP na předepsaném pojistném v životním pojištění

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [23].

Vlastní meziroční vývoj investičního životního pojištění v porovnání s kapitálovým a celkovým předepsaným pojistným popisuje graf 6. Ukazuje, že v prvních letech jeho existence na českém pojistném trhu meziroční růst přijatého pojistného přesahoval 100%. Prudký výkyv v roce 2006 byl způsoben tím, že v tomto roce se rušily anonymní vkladní knížky. Lidé, kteří museli tyto vklady zrušit, je často investovali jako jednorázový vklad právě do investičního životního pojištění. Celkově platí, že v investičním životním pojištění je oproti kapitálovému vyšší část pojistného placena jednorázově.

³³ Zpracováno podle [22].

Obr. 6 Meziroční změny přijatého pojistného v ŽP, KŽP a IŽP

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [23].

Podle Tomáše Síkory, výkonného ředitele České asociace pojišťoven, se krize v roce 2008 do pojišťovnictví zatím zásadním způsobem nepromítla, i když výsledek růstu nedosáhnul úrovně předchozího roku. Zpomalení hospodářského růstu se zřejmě projeví do oblastí pojišťovnictví postupně. Pro pojišťovny však tato situace naopak znamená velkou výzvu, jak situace využít k posílení svého postavení na trhu. Hospodářská krize má vliv jak na firmy a velké podniky, tak na obyvatele. Podniky si nemohou dovolit nečekané finanční ztráty, proto je pro ně pojištění právě v této době důležité. Co se týče osob, lidé by si měli ještě více uvědomit, že potřebují krýt svá finanční rizika vyplývající především ze ztráty zaměstnání.³⁴

Pro rok 2008 největší podíl zaujímá pojištění pro případ dožití a pro případ smrti nebo dožití, i přesto, že oproti roku 2007 pokleslo o 4% ve prospěch zejména pojištění spojeného s investičním fondem. Podíl tohoto pojištění vzrostl o 3,9% na 37,9%.³⁵

Současná krize se zřejmě projeví ve větším zájmu klientů o produkty s garantovaným zhodnocením a o tradiční kapitálová životní pojištění. Obětí finanční krize jsou především

³⁴ Zpracováno podle [14].

³⁵ Zpracováno podle [23].

investiční produkty. Pokles výkonnosti akciových trhů vedl ke snížení výnosnosti investičního životního pojištění. Mezi lidmi ztrácí investiční životní pojištění pověst dobrého zhodnocení finančních prostředků. Lze předpokládat, že nedůvěra klientů k tomuto produktu a nízký zájem o něj bude přetrvávat ještě nějakou dobu po odeznění hospodářské krize.

2.1.1 Postavení pojišťovny Aviva, a.s. na českém pojistném trhu životního pojištění

Aviva je tradiční, silná, progresivní britská pojišťovna opírající se o pevné finanční základy a britské konzervativní tradice v tom nejlepším smyslu slova. Aviva se řadí k nejstarší pojišťovně na světě s více než 300letou historií a k největší pojišťovně ve Velké Británii. Na světovém žebříčku zaujímá mezi pojišťovacími skupinami 5. místo. Podle hodnocení ratingové agentury Standard&Poor's získaly hlavní britské společnosti skupiny Aviva rating AA/AA-. Celá skupina Aviva plc je hodnocena ratingem A+. ³⁶

V České republice působí Aviva od roku 1997 (do roku 2002 pod názvem Commercial Union). Jediným akcionářem pojišťovny je Aviva International Holdings Limited se sídlem ve Velké Británii. Aviva je členem České asociace pojišťoven a Britské obchodní komory. Předmětem podnikání pojišťovny Aviva je pojišťovací činnost v následujících odvětvích pojištění³⁷:

- Pojištění pro případ smrti, pojištění pro případ dožití nebo pojištění pro případ smrti nebo dožití.
- Pojištění ve výše uvedeném rozsahu spojená s investičním fondem.
- Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci, je-li doplňkem pojištění ve výše uvedeném rozsahu.

V tabulce 5 můžeme pozorovat podíl předepsaného pojistného v životním pojištění patnácti pojišťoven na českém pojistném trhu. První místo zaujímá Česká pojišťovna, zatímco pojišťovna Aviva se řadí na třináctou pozici.

³⁶ Zpracováno podle [10].

³⁷ Zpracováno podle [22].

Tab. 5 Pořadí pojišťoven na trhu životního pojištění podle předepsaného pojistného (řazeno podle výsledků roku 2008)

	2008 (tis. Kč)	2008 (%)	2006 (tis. Kč)	2006 (%)	2004 (tis. Kč)	2004 (%)
1. ČP	14057110	24,7	13207558	27,96	15892141	35,95
2. ING	7902754	13,89	5938648	12,57	5325236	12,05
3. KOOP	7412064	13,02	6272375	13,28	5461060	12,36
4. PČS	6593163	11,59	4403684	9,32	3265574	7,39
5. ČSOBP	5421803	9,53	4432315	9,38	3388800	7,67
6. ALLIANZ	2673885	4,7	2142420	4,54	1709265	3,87
7. GP	2600331	4,57	1964694	4,16	1223430	2,77
8. AXA ŽP	2084935	3,66	1470315	3,11	1128885	2,54
9. AMCICO	1869471	3,29	1715866	3,63	1656290	3,74
10. KP	1708513	3,00	2372359	5,02	2804637	6,35
11. ČPP	1399632	2,46	1082819	2,29	802669	1,82
12. UNIQA	1180052	2,07	844817	1,79	531441	1,2
13. AVIVA	883627	1,55	724903	1,53	552433	1,24
14. AEGON	328058	0,58	99901	0,21	-	-
15. VICTORIA	269016	0,47	163121	0,35	143200	0,32
Celkem	56384414	99,08	46835795	99,14	43885061	99,27

Zdroj: zpracováno podle [23].

V tabulce 6 je pro srovnání zobrazen podíl předepsaného pojistného v investičním životním pojištění jednotlivých pojišťoven v České republice. Trhu vévodí ING pojišťovna a Pojišťovna České spořitelny. Podíl pojišťovny Aviva, která obsadila deváté místo, rok od roku klesá.

Tab. 6 Pořadí pojišťoven na trhu investičního pojištění podle předepsaného pojistného (řazeno podle výsledků roku 2008)

	2008 (tis. Kč)	2008 (%)	2006 (tis. Kč)	2006 (%)	2004 (tis. Kč)	2004 (%)
1. ING	4818211	22,33	2556852	22,31	1 845 287	30,49
2. PČS	4402325	20,41	3003206	26,2	2 067 294	34,16
3. ČP	2241067	10,39	343277	2,99	47 078	0,78
4. ČSOBP	2202721	10,21	1534196	13,38	311 348	5,14
5. AXA ŽP	1663713	7,71	945146	8,24	538153	8,89
6. GP	1462087	6,78	924348	8,06	339 688	5,61
7. KOOP	1460675	6,77	319965	2,79	7 346	0,12
8. ALLIANZ	1141393	5,29	780783	6,81	358 474	5,92
9. AVIVA	813232	3,77	674609	5,88	535 917	8,86
10. UNIQA	400316	1,86	155003	1,35	1 027	0,02
11. AEGON	289804	1,34	221141	1,93	-	-
12. KP	284399	1,32	3113	0,03	-	-
13. AMCICO	196643	0,91	-	-	-	-
14. ČPP	144867	0,67	-	-	-	-
15. WÜSTENROT	52207	0,24	-	-	-	-
Celkem	21 573 660	100,00	1 146 639	99,99	6 051 612	100,00

Zdroj: zpracováno podle [23].

2.1.2 Nabídka vybraných produktů investičního životního pojištění pojišťovny Aviva

Životní pojištění řeší čtyři základní životní situace – finanční zabezpečení na stáří, závažná onemocnění, úraz a smrt. Nejmodernějším typem životního pojištění je investiční životní pojištění, které již získalo oblibu i v České republice. V rámci tohoto pojištění si klient volí programy investování, ve kterých se budou jeho prostředky zhodnocovat a sám tak ovlivňuje jejich výnosnost.

Aviva nabízí tyto produkty investičního životního pojištění³⁸:

- *Aviva Easy Life* – produkt, který umožňuje vytvořit pojištění optimálně přizpůsobené individuálním potřebám každého klienta. Je výhodný pro všechny, kteří si zakládají na kvalitě a neradi se svazují. Nabízí nejširší možnosti – možnost velmi vysoké pojistné ochrany a její změny v průběhu pojištění, sjednání až 6 připojištění, využití daňových výhod, příspěvku zaměstnavatele, atd.
- *Talisman* – produkt, který je určen všem, kteří chtějí svým dětem zajistit finanční prostředky pro start do života a současně je pojistit pro případ úrazu, nemoci nebo hospitalizace.
- *Spořicí životní plán* – určen všem, kteří upřednostňují investiční složku před pojistnou ochranou, přičemž specifika pojištění jsou zachována – oprávněné osoby, odložená daň, vyjmutí z dědického řízení, krytí rizika.
- *Aviva Royal* – určen všem, kteří upřednostňují investiční složku před pojistnou složkou a současně požadují garanci minimálních výnosů. Tento produkt však bylo možno sjednat do 22. 4. 2009.

V této diplomové práci se zaměřím na produkt *Spořicí životní plán*. Pokud má klient zájem využívat výhod životního pojištění, ale nechce nebo nemůže například ze zdravotních důvodů uzavřít pojištění s významnou pojistnou ochranou, má možnost uzavřít *Spořicí životní plán*.

Toto investiční životní pojištění je zaměřeno především na dlouhodobé vytváření spořicí složky pojištění. Zároveň se jedná o vhodný investiční nástroj pro volné finanční prostředky, který umožní aktivně se podílet na způsobu zhodnocení, a tím přímo ovlivňovat jejich výnosnost.

Spořicí životní plán nabízí tyto výhody³⁹:

- Zajištění finančních prostředků na dobu, kdy je bude klient potřebovat.
- Uzavření pojištění bez zkoumání zdravotního stavu.
- Možnost daňových úlev.
- Klient sám rozhoduje o investování peněžních prostředků.

³⁸ Zpracováno podle [10].

³⁹ Zpracováno podle [10].

- Klient má své peníze v průběhu pojištění k dispozici.
- Spořicí složku pojištění lze navýšit mimořádným pojistným.
- Pojistné může klient platit pravidelně po celou pojistnou dobu nebo jednorázově při sjednání pojištění.

Podmínky uzavření pojistné smlouvy jsou odlišné pro pojistné placené jednorázově a běžně.

Profil pojištění – jednorázové pojistné

Vstupní věk a pojistná doba

- Minimální vstupní věk pojištěného je 3 roky. Horní hranice stanovena není.
- Pokud pojištěný na počátku pojištění dovršil 50 let věku, pojištění je sjednáno na dobu určitou 10 let s možností automatického prodloužení. Klienti mladší 50 let mají možnost sjednat pojištění alternativně do 60 let.

Zkoumání zdravotního stavu

- Při uzavírání pojištění pojišťovna nezkoumá zdravotní stav.

Pojistné a spořicí složka pojištění

- Hodnota minimálního jednorázového pojistného je 40 000 Kč.
- Pojistné je placeno jednorázově při sjednání pojištění a je sníženo o vstupní poplatek, který je převeden na podíly zvolených programů investování.
- Cena podílů programů investování se mění v souladu s tržní cenou příslušných podkladových investičních nástrojů.
- Klient má možnost výběru z různých programů investování a možnost převodu mezi programy kdykoli během trvání pojištění. Jeden převod ročně zdarma.

Pojistné plnění

- Na konci sjednané pojistné doby je klientovi jednorázově vyplacena spořicí složka pojištění nebo má možnost v pojištění dále pokračovat.
- V případě úmrtí pojišťovna vyplatí 101% spořicí složky pojištění oprávněné osobě, kterou si klient zvolí. Pojistné plnění pro případ smrti není předmětem dědického

řízení a může být ihned vyplaceno oprávněné osobě. Pojistné plnění nepodléhá dani z příjmů ani dani dědické.

- V případě dožití se stanovené doby pojišťovna vyplatí hodnotu podílů připsaných na podílovém účtu.

Přístup k penězům v průběhu pojištění

- V průběhu trvání pojištění lze čerpat část spořicí složky bez nutnosti ukončení pojištění. Podmínkou je minimální zůstatek po výběru 1 000 Kč.

Možnost mimořádného pojistného

- Spořicí složku lze kdykoli v průběhu pojištění navýšit mimořádným pojistným minimálně ve výši 15 000 Kč.

Snížení daňového základu

- U klientů ve vstupním věku nižším než 50 let lze uplatnit daňové úlevy pouze, pokud je pojištění sjednáno do 60 let.
- U klientů ve vstupním věku 50 let a více splňuje toto pojištění zákonem požadovanou pojistnou dobu automaticky.
- Daňový základ si klient může při splnění zákonných podmínek snížit až o 12 000 Kč ročně.

Profil pojištění – běžné pojistné

Vstupní věk a pojistná doba

- Vstupní věk je omezen hranicí 3 až 65 let.
- Klienti mají možnost sjednat pojištění alternativně do 60 let.
- Minimální pojistná doba je 5 let s možností automatického prodloužení.

Zkoumání zdravotního stavu

- Při uzavírání pojistné smlouvy není zkoumán zdravotní stav klienta.

Pojistné a spořicí složka pojištění

- Hodnota minimálního běžného pojistného placeného měsíčně je 1 000 Kč.

- Pojistné je placeno pravidelně se zvolenou frekvencí splátek (ročně, pololetně, čtvrtletně, měsíčně).
- Každá splátka pojistného snižená o vstupní a inkasní poplatek je převedena na podíly zvolených programů investování.
- Cena podílů programů investování se mění v souladu s tržní cenou příslušných podkladových investičních nástrojů.
- Klient má možnost výběru z různých programů investování a možnost převodu mezi programy kdykoli během trvání pojištění. Jeden převod ročně zcela zdarma.

Pojistné plnění

- Na konci sjednané pojistné doby je klientovi jednorázově vyplacena spořicí složka pojištění nebo má možnost v pojištění dále pokračovat.
- V případě úmrtí bude vyplaceno 101% spořicí složky pojištění oprávněné osobě.
- V případě úmrtí následkem úrazu bude vyplaceno zvýšené pojistné plnění až 202% spořicí složky pojištění.
- Pojistné plnění pro případ smrti není předmětem dědického řízení a může být ihned vyplaceno oprávněné osobě. Pojistné plnění nepodléhá dani z příjmů ani dani dědické.

Přístup k penězům v průběhu pojištění

- Po dvou letech trvání pojištění lze čerpat část spořicí složky bez nutnosti ukončení pojištění.
- Stornopoplatek se uplatňuje jen ve třetím a čtvrtém roce, od pátého roku bez stornopoplatku.

Možnost mimořádného pojistného

- Spořicí složku lze kdykoli v průběhu pojištění navýšit mimořádným pojistným. Výše minimálního mimořádného pojistného je 15 000 Kč.

Snížení daňového základu

- Daňový základ si klient může při splnění zákonných podmínek snížit až o 12 000 Kč ročně.

Předcházení inflace

- Možnost uplatnění indexačního navýšení umožňuje klientovi zachovat reálnou hodnotu pojištění navzdory inflaci.

Programy investování u investičního životního pojištění Aviva

Životní pojišťovna Aviva nabízí svým klientům 16 různých programů investování, které se liší výnosovým potenciálem a mírou rizika. Prostřednictvím těchto programů si každý klient může určovat individuální rizikový profil spořicí složky svého investičního životního pojištění.

Nabídka programů investování je navržena tak, aby pokryla široké investiční spektrum a umožnila atraktivní výběr jak klientům preferujícím tradiční konzervativní hodnoty, tak i klientům, kteří jsou pro zvýšení výnosového potenciálu připraveni podstoupit vyšší riziko. Klient má možnost volby základních programů investování, které jsou zaměřené vždy na jeden typ investičních aktiv a výběru z profilových programů investování, jejichž složení odpovídá obecným kategoriím investorů, přičemž kompozice podkladových aktiv se za účelem optimálního využití investičního potenciálu mohou měnit dle aktuální situace na finančních trzích. Program investování lze libovolně vzájemně kombinovat a v průběhu pojistné doby kdykoli měnit v závislosti na změně osobních potřeb a vývoji finančních trhů.

Základní programy investování

Každý z devíti základních programů investování, které pojišťovna nabízí, je zaměřen na jeden typ podkladových aktiv (nástroje peněžního trhu, dluhopisy a ostatní cenné papíry s pevným výnosem,...). Jednotlivé programy jsou popsány níže.⁴⁰

- *Nástroje peněžního trhu* – Jedná se o investiční nástroje se splatností zpravidla do jednoho roku, u nichž je již při jejich nákupu možné s velkou určitostí předpovědět výnos. Jejich nevýhodou je nižší výnosový potenciál. Jedná se však o jednu z nejbezpečnějších forem investování. Pojišťovna Aviva ukládá prostředky

⁴⁰ Zpracováno podle [10].

v termínovaných vkladech, případně v dalších instrumentech peněžního trhu. Cílem programu je dosahování stabilního růstu bez cenových výkyvů a lze jej považovat za velmi konzervativní.

- *Dluhopisy* – Dluhopisy jsou cenné papíry, které představují závazek emitenta a zpravidla poskytují úrokový výnos. Emitent je povinen vyplácet investorovi stanovený úrok a ve stanovenou dobu uhradit závazek představovaný dluhopisem. Tržní cena dluhopisu může v čase kolísat. Investice do dluhopisů s sebou přináší určité investiční riziko odrážející bonitu emitenta a jeho schopnosti dostát závazkům, dobu splatnosti dluhopisu, tržní situaci apod. Program v pojišťovně Aviva představuje investici jednak do státních dluhopisů a dluhopisů emitovaných významnými společnostmi finanční, průmyslové a obchodní sféry, který je určen pro klienty, kteří jsou ochotni podstoupit vyšší riziko a jednak do dluhopisů emitovaných v zemích patřících do kategorie, tzv. rozvíjejících se trhů, tzv. emerging markets. Do této kategorie jsou dnes řazeny např. země Latinské Ameriky, východní Evropy, Asie, Afriky a Rusko. Výnosovým potenciálem a rizikovým profilem se investice do dluhopisů rozvíjejících se trhů podobají více investicím do akcií.
- *Nemovitosti* – Nemovitosti jsou jednou z nejtradičnějších a nejoblíbenějších investic. Ačkoliv jsou investice do nemovitostí zpravidla spojeny s vyšším investičním rizikem, jsou považovány za vhodný nástroj diverzifikace portfolia, neboť jejich výnos se obvykle pohybuje nezávisle na akciích a dluhopisech. Program pojišťovny Aviva se zaměřuje na investice do nemovitostí komerčních a rezidenčních.
- *Akcie* – Akcie je cenný papír, který zakládá svému majiteli podíl na majetku akciové společnosti. Při zvolení některého z akciových programů investování je třeba vzít na vědomí značné riziko zejména krátkodobého kolísání cen akcií, a tím i kapitálové hodnoty pojištění. V dlouhodobém horizontu však nabízejí potenciál vyššího výnosu než ostatní investiční nástroje. Pojišťovna Aviva nabízí možnost investování do akcií střeoevropských, světových, evropských a nerostného bohatství.

Profilové programy investování

Profilové programy investování jsou tvořeny převážně jedním druhem podkladových aktiv a představují takovou kombinaci různých typů aktiv, která odpovídá riziku daného programu, resp. hlavním rizikovým kategoriím investorů. Struktura aktiv daného profilového programu se může měnit v závislosti na vývoji finančních trhů. Jednotlivé programy uvádím níže.⁴¹

- *Konzervativní program* – Program je určen klientům preferujícím jistotu výnosů a je tvořen zejména investičními nástroji s nízkou nebo střední mírou rizika, jako jsou depozita a další nástroje peněžního trhu. Do rizikových finančních instrumentů může být investováno max. 10% prostředků.
- *Dynamický program* – Program nabízí potenciál vysokého zhodnocení při vysokém riziku. Až 70% prostředků tohoto programu je investováno do finančních instrumentů rizikové povahy (např. akcie) a zbývající část je investována do méně rizikových instrumentů (např. bankovní vklady, dluhopisy, apod.).
- *Kombinovaný program* – Tento program se vyznačuje vyšším rizikem než program Konzervativní, ovšem odměnou za vyšší podstupené riziko je vyšší potenciální výnos. Program je tvořen z větší části méně nebo středně rizikovými finančními instrumenty, maximálně 40% prostředků programu investování představují rizikovější aktiva (např. akcie).
- *Agresivní multibrand* – Program investování nabízející agresivní investiční strategii zaměřenou na maximalizaci výnosového potenciálu při současné ochotě podstoupit vysoké riziko. Až 100% prostředků tohoto programu je investováno do finančních instrumentů rizikové povahy (např. akcie, akciové fondy, komodity apod.).

⁴¹ Zpracováno podle [10].

2.2 Pojistný trh investičního životního pojištění ve Velké Británii

Podílový fond

Vývoj investičního životního pojištění byl ve Velké Británii silně ovlivněn odvětvím podílových fondů.

Podílový fond je sdružený fond investic rozdělený do jednotek se stejnou hodnotou. To dovoluje malým investorům získat nákupem těchto jednotek diverzifikované portfolio. Ceny jednotek jsou denně zveřejňovány v médiích, což usnadňuje klientům sledování hodnoty jejich investic.

Podílové fondy se na britském trhu objevily v roce 1950. Poplatky těchto fondů byly omezeny zákonem. Tržní průbojnost byla malá a k dispozici nebyl dostatek finančních prostředků na pokrytí aktivního marketingu.

V roce 1980 se hlavním regulátorem pro podílové fondy stala Financial Services Authority (FSA). FSA má řadu pravomocí, které však nemohou limitovat úroveň poplatků stanovenou investory nebo fondem. Namísto toho se spoléhá na sílu tržních sil. Podílové fondy jsou v současné době na britském trhu velmi rozšířené.

Struktura poplatků podílového fondu

Počáteční poplatky se skládají z nákladů na marketing a distribuci (obvykle 3 % ze zaplacené částky). Náklady na řízení fondu jsou vyplaceny managementu fondu. Typické sazby se pohybují od 0,5 % - 1,5 % z hodnoty fondu (ročně), ale některé speciální fondy účtují až 2,5 % p.a. Nepřímé náklady jako správní, auditorské a soudní poplatky jsou hrazeny manažerem podílového fondu a jsou běžně účtovány kromě poplatku za správu fondu. Klesající tendence poplatků v závislosti na čase je ve Velké Británii obvyklá.

Prodejní a nákupní cena za jednotku je dalším pojistným výdajem. Tyto ceny se poprvé objevily u podílových fondů a největší vliv měly na investiční životní pojištění. Manažer

musí kalkulovat dvě ceny – prodejní cenu k prodeji jednotek klientovi a nákupní cenu k jejich zpětnému odkupu. Rozdíl těchto cen je vyjádřen procentem z nákupní ceny.

Historie produktů investičního životního pojištění

Během 50. let tradiční životní fondy investovaly do cenných papírů, které dosahovaly dobrých výsledků. Tyto fondy poskytovaly klientům zisk prostřednictvím konečných bonusů, např. prémie vyplacené při splatnosti nebo při výplatě odbytného, jejichž sazba mohla být snížena v případě odstoupení od smlouvy. V té době poptávka po přímých investicích rostla a poskytla tak příležitost pro vznik společností podílových fondů a pro zcela nový typ životního pojištění. Podílové fondy měly excelentní výsledky, ale i přes to bylo obtížné je prodat.

Manažeři podílových fondů viděli hlavní výhody životní politiky v těchto bodech:

- Možnost účtovat poplatky podílových fondů plus další poplatky.
- V prodeji životního pojištění nebyl nikdy problém.
- Většina životních pojistek bylo možno daňově zvýhodnit.
- Politika jednorázového pojistného byla jen předmětem k vyšší sazbě daně a legislativa daní vedla k výhodnějšímu jednání s klienty s nestálými příjmy.
- Výše základního kapitálu potřebného k sepsání smlouvy nebyla vysoká.
- Dobrá míra návratnosti.

Pojišťovny jako Abbey Life a Hambro Life (nyní Alliad Dunbar) zahájili svou činnost velkým úspěchem. Společnosti podílových fondů jako Save and Prosper založili společnosti životního pojištění k podpoře prodeje jejich fondů.

V 60. a 70. letech tradiční životní pojišťovny zvýšily svůj podíl na trhu. Nebraly však příliš vážně nové hrozby a neprozkoumávaly příležitosti, které přicházely v úvahu. Postupně zřídily své vlastní investiční fondy nebo provázané fondy a na trh vstoupila investiční politika.

Produkty investičního pojištění v 60. - 70. letech

Jedním z prvních pravidelně placených pojistných produktů ve Velké Británii byl investiční spořicí plán. Většina pojistného (až 90%) byla obchodována a zbytek byl držen na výplatu pojistného plnění při smrtelném úrazu a na úhradu nákladů s tím spojených. Přesné proporce závisely především na věku klienta, pojistné době a velikosti pojistného. Příjmy a zisky z jednotek investičního fondu (po zdanění) obdržel klient. Mnoho variant tohoto produktu bylo prodáváno v různých úrovních cen. Garantovaný den splatnosti mohl být stanoven, ale nebyl podstatný. Ceny byly obvykle fixovány tak, že kancelář poskytovala garanci vyplacení pojistného plnění v případě smrti.

Dalším produktem bylo jednorázově placené investiční životní pojištění. Tento produkt byl v podstatě paušální hodnota investiční nabídky a malé navýšení částky životního krytí (většinou 1% z hodnoty jednotky).

Dalším vytvořeným produktem byl produkt s odloženou splátkou, jehož pojistné je placeno jednorázově nebo pravidelně. Je jednodušší než životní plán, neboť nepokrývá životní rizika. Cíl je zaměřen na získání daně bez akumulace pojistného (mínus poplatky) dokud není dosaženo důchodového věku.

Produkty 80. let

Pojistky, které byly na trh uvedeny kolem roku 1980, měly obvykle celoživotní charakter. Základními rysy jsou:

- Pojistné je rozpuštěno do investičních fondů.
- Investice nejsou plně garantovány.
- Všechny poplatky na krytí pojistné smlouvy jsou přesně definovány.
- Poplatky jsou strhávány ke dni vzniku pojistné smlouvy a poté jsou placeny obvykle každý další měsíc.
- Poplatky mohou být placeny z pojistného nebo z investičních jednotek.
- Neexistuje garance budoucí úrovně jakýchkoli poplatků.
- Klient si smí vybrat z rozsahu vstupních krytí.
- Klient smí změnit kdykoli pojistnou smlouvu.
- Pojistitel stanoví pojistné na začátku a při každém výročí.

- Peněžní hodnota je nabízená hodnota jednotek, v některých případech mínus smluvní pokuta.

Vlastnictví investic – rozdíl mezi podílovým a investičním fondem

Investiční fondy jsou rozděleny do jednotek stejné hodnoty stejně jako podílové fondy. V podílových fondech jsou jednotky vlastněny klientem. V investičních fondech jsou jednotky jen pomyslné a existuje způsob, kdy si každý klient může upravit aktiva ve fondu. Zdá se, že rozdíl není příliš patrný, ale v praxi jsou dva základní rozdíly.

Ocenění jednotek

V podílových fondech, kdy jsou investice vlastněny klientem, musí cena za jednotku odrážet podkladová aktiva. V investičních fondech, pojistitel teoreticky smí nastavit jakoukoli cenu produktu dle přání. Hodnota investic klienta je stejná jako podíl z celkové hodnoty fondu a celkové hodnoty jednotek držných klientem.

Insolventnost

V případě neschopnosti platit, jednotky v podílových fondech jsou stále dostupné klientům. V investičním fondu jsou aktiva dostupná stejně jako jiná aktiva pojistitele. Není zde garantováno, že plná hodnota bude dostupná klientovi.

Typická úroveň poplatků investičních fondů

Úroveň poplatků, které mohou být stanoveny:

- Vstupní poplatek se pohybuje okolo 5% a je stanoven jako rozdíl mezi nákupním a prodejním kurzem podílových jednotek.
- Poplatek za vedení účtu se pohybuje okolo 2 liber měsíčně a může být placen z pojistného nebo z fondů. Účelem je úhrada fixních nákladů pojišťovny na pojistnou smlouvu.
- Část pojistného může být alokována do nákupních jednotek. V některých případech neplatí alokace pro první rok. Později může být alokováno více než 100% pojistného pro věrného klienta.

- Počáteční režijní náklady – těchto nákladů může být dosaženo například cestou alokování pojistného do speciálních jednotek, tzv. vstupních nebo kapitálových jednotek. Tyto jednotky mají vyšší správní poplatky (5% - 6% ročně) než běžné jednotky. Jejich peněžní hodnota je víceméně nominální hodnotou, protože hodnota budoucích poplatků bude snížena o inkaso.
- Poplatky za správu fondu jsou placeny na začátku a jsou postupně sníženy o počet jednotek alokovaných v pojistné smlouvě, tvoří podstatný zdroj příjmů pojišťovny. Účelem je úhrada nákladů pojišťovny na investování, kde typická sazba je 1% - 2% p.a..
- Poplatky na krytí rizika dožití představují poplatky související s úrovní rizika (obvykle počet zranění, čímž se snižuje hodnota jednotek v pojistce). Běžná míra rizika se odráží od eventualit souvisejících s pojištěním (věk, pohlaví, kouření, atd.), především potom v životním pojištění.

Změny na britském trhu od zavedení investičních fondů

Předchozí informace byly zaměřeny na vývoj produktu. Tato část se koncentruje na vývoj životního pojištění ve Velké Británii po představení investičních fondů z 60. let.

Prodej životního pojištění

Dříve než bylo na trh uvedeno investiční životní pojištění, životní pojištění nejvíce kupovali:

- zástupci firem, kteří se zaměřovali na nižší a střední sociálně-ekonomické vrstvy,
- nezávislí zprostředkovatelé (manažeři bank a účetní, pojišťovací agenti), kteří nabízeli služby středním a vyšším sociálně-ekonomickým vrstvám.

Hlavním smyslem byla ochrana rodiny v případě smrti nebo dlouhodobé spoření, jejímž úkolem bylo zabezpečení člověka na důchod. Návratnost investic však nebyla jistá. Bonus byl zvýšen, ale ne dramaticky.

Investiční myšlenka byla rozdílná. Prodej produktů byl brán jako investice a ne jako ochrana. Důvodem prodeje bylo vydělávání peněz. Vznikly nové prodejní skupiny, jejichž

účel byl komerční – prodat pojištění. Klient neměl potřebu se pojistit. Všichni však měli potřebu šetřit.

Nové prodejní skupiny byly závislé zcela na provizích. V tomto případě působili jako profesionální poradci, ale obvykle neměli další povolání ani další příjem. Na počátku tradiční profesionální poradci byli neochotni prodávat nové produkty a prodejní skupiny musely být vybudovány novými společnostmi. Standardy náboru a výcviku byly málo rozvinuté a neexistovalo zde prakticky žádné omezení v oblasti reklamy nebo propagace produktu.

Nevyhnutelně nízká kvalita některých výsledků prodeje, které se shodují s okolnostmi, které pomohly v zastírání tohoto:

- Trh cených papírů byl silný a ekonomická nálada byla důvěřivá.
- Nezaměstnanost byla nízká a životní styl stabilní.
- Životní pojištění bylo daňově zvýhodněno.
- Nebylo zde žádné omezení ve způsobu prodeje.
- U prodejců nebyla požadována profesionální kvalifikace ani vyšší stupeň vzdělání v oboru finančního plánování.

Toto vše znamenalo, že prodej produktu byl relativně snadný a postupně (během 70. let) začal být styl nových společností akceptován jako „norma starších“.

Regulace

Daňové zvýhodnění, až kolem 20% z pojistného zaplaceného klienta, bylo zcela pokryto výdaji většiny životních plánů. To se změnilo v roce 1984. O pár let dříve se dohoda nezávislé komise zhroutila a byla vytlačena. Regulátoři a média se začali obávat návratnosti investic a vše vzbudilo velký zájem. V této době bylo zaznamenáno několik investičních skandálů (nesouvisejících s životním pojištěním), které vyvolaly obavy. V roce 1986 byla založena FSA, jejímž cílem byla ochrana investorů. V pojistném průmyslu začala platit nová pravidla a pevně dané standardy.

FSA chrání klienty před podvody a nekompetentními finančními službami, které zahrnují většinu produktů životního pojištění. To je dosaženo těmito pravidly:

- Ochrana peněžních prostředků klienta.
- Vyřízení stížností a zajištění kompenzace.
- Požadavek vzdělaných a zodpovědných lidí.
- Stanovení kodexu chování při uzavírání obchodů.

Prodejci museli mít nezbytné vzdělání a kvalifikaci a museli projít zkouškami, než začali prodávat pojistné produkty. To vedlo k velkému zlepšení standardů a počet registrovaných prodejců je nyní mnohem nižší než tomu bylo v roce 1988.

Kodex chování má také široký dosah. Je nezbytné:

- Znat klientovu finanční situaci.
- Nabídnout nejlepší poradenskou službu.
- Zveřejňovat veškeré provize a poplatky.
- Ilustrovat efekt všech poplatků.
- Dokumentovat a uchovávat záznamy o poradenství.
- Ujasnit klientovi všechny detaily v pojistné smlouvě.
- Klient má možnost do dvou týdnů od podpisu pojistné smlouvy na změnu ve smlouvě.

Prodej je nyní založen na poskytnutí poradenství a trvá o něco déle. Pojišťovny navrhly obsáhlé dotazníky (nazývané „najdi fakta“) ke shromáždění informací o klientovi. Tyto dotazníky pomáhají zprostředkovatelům porozumět klientovým potřebám a vytvořit správné doporučení. Rady musí být odůvodněny a zaznamenány. Tento proces dává pojistitelům příležitost zacílit se na klienta mnohem lépe. Např. jestliže je měsíční pojistné 100 liber a klient si toto není schopen dovolit, bude mu prodán menší plán. Flexibilní investiční plán má v této situaci výhodu určení rozmezí počáteční úrovně pojistného dle možností klienta.

Nová pravidla by měla vést ke zlepšení v obchodování. Statistiky, které byly shromažďovány od roku 1995, zlepšení zaznamenaly, ale bylo velmi pozvolné. FSA měla

na počátku 90. let vliv na hospodářský pokles. Hlavní efektem byl přechod z běžně placeného pojistného na jednorázově placené pojistné mezi rokem 1990 a 1995. Prodej běžně placeného pojistného dosáhl své nejnižší úrovně v roce 1995 a od té doby opět vzrůstá.

Cílem legislativy bylo redukovat plýtvání tím, že zaniknou nebo se sníží náklady spojené s prodejem. Tato změna k jednorázově placenému pojistnému se ukázala jako úspěšná.

Jednotný pohled na zisk

Od poloviny 80. let bylo velmi důležité sjednotit pohled na zisk fondu. Podíl na zisku fondu je rozdělen do jednotek stejné hodnoty s prodejní a nákupní cenou, jak již bylo popsáno. Rozdíl je, že denní výkyvy hodnoty podkladových aktiv jsou vyrovnány pojistným matematikem. To znamená, že uveřejněná cena není stejná jako cena skutečná. Uveřejněná cena je obvykle garantována, např. 3% každý rok. Jakýkoli vzestup nad garantovanou cenu je označen jako bonus. Další zdroje zisku mohou být zahrnuty také mezi bonusy.

Jednotný ziskový plán se zabývá propady tržní hodnoty pomocí modelu MVA (market value adjustments), který uveřejňuje hodnoty užívané při inkasu a nevztahuje se ke dni splatnosti nebo v případě smrti. Některé společnosti pravidelně používají model MVA, zatímco ostatní jej používají jen, pokud je to nezbytně nutné.

Někdy je uveřejněná cena odchýlena od skutečné ceny a rozdíl je přidán k pojistné smlouvě jako konečný bonus. To způsobuje, že pojistitel se stává více flexibilním v případě výkyvů trhu.

Jednotný ziskový plán byl představen z těchto důvodů:

- Reakce na zvýšený podíl na trhu investičního životního pojištění.
- Vyvarování se příznakům konvenční ziskové politiky, u kterých jsou všechny bonusy redukovány.
- Vzhled produktu je tržně více účinný.

Z pohledu klienta je zřejmé, že výhodnější jsou sjednocené ziskové plány, jejichž peněžní hodnota je garantována a neklesne pod tržní hodnotu. Přibližná peněžní hodnota je transparentní. Aktuální hodnota by této hodnotě mohla být blízko.⁴²

2.2.1 Postavení pojišťovny Aviva na pojistném trhu životního pojištění ve Velké Británii

Aviva plc byla založena 1. července 2002 jako nové jméno pro stávající CGNU plc., která vznikla fúzí dvou společností, a to CGU (vznikla fúzí Commercial Union a General Accident v roce 1998) a Norwich Union, ke které došlo 30. května 2000. Má velmi dlouhou historii, jejíž stopy lze najít ještě před třemi stoletími.⁴³

Aviva je holdingová společnost a ve Velké Británii působila především prostřednictvím těchto společností:⁴⁴

- Aviva plc – centrála společnosti.
- Norwich Union Life – přední poskytovatel životního pojištění ve Velké Británii.
- Norwich Union Insurance – největší pojistitel v oblasti neživotního pojištění ve Velké Británii.
- Morley Fund Management – jeden z předních investičních manažerů ve Velké Británii.
- Norwich Union Central Services – vnitropodnikový poskytovatel služeb pro společnosti Aviva ve Velké Británii a některých evropských operací.

Od června 2009 je ve více než 28 zemích celého světa znám jeden název a to Aviva.

Aviva je pátou největší pojišťovací skupinou ve světě (dle hrubého celosvětového předepsaného pojistného) a první největší ve Velké Británii. Je jedním z předních poskytovatelů životního pojištění v Evropě a i jinde ve světě si udržuje své významné postavení. Její hlavní aktivity se soustřeďují jak na životní, tak neživotní pojištění.

⁴² Zpracováno podle [18].

⁴³ Zpracováno podle [11].

⁴⁴ Zpracováno podle [11] a [21].

Společnost má celkem 54 000 zaměstnanců, kteří se snaží uspokojovat potřeby více než padesáti milionů zákazníků po celém světě.⁴⁵

Aviva je členem mezinárodní obchodní komunity. Svou významnou roli hraje jako pojistitel, investor, zaměstnavatel a zákazník.

2.2.2 Nabídka vybraných produktů investičního životního pojištění pojišťovny Aviva

Jako jedna z předních společností orientujících se na poskytování finančních služeb ve světě, řídí Aviva peníze svých klientů přes více než 300 let, čímž ji nelze odepřít velké zkušenosti, které využívá při pochopení potřeb a zájmů svých klientů. Společnost Aviva se snaží investovat peněžní prostředky do jednotlivých instrumentů hlavně na základě výzkumu trhů tak, aby došlo k co nejlepšímu zhodnocení vložených prostředků.

Na začátku je třeba zmínit, že investiční produkty se liší již v základu, a to v samotném pojmu. Jsou sice oba investičního charakteru, ale pojišťovna Aviva ve Velké Británii mu nepřisuzuje název životní pojištění, jak je tomu u téže pojišťovny v České republice.

V rámci pojišťovny Aviva ve Velké Británii je možné sjednat řadu investičních produktů. Jedná se například o:

- *ISA (Individual Savings Accounts)* – individuální spořicí účty, které jsou daňově zvýhodněny.
- *Investiční dluhopisy* – představuje způsob investování do fondu nemovitostí, akcií, atd., kdy si klient může zvolit typ fondu podle úrovně rizika a návratnosti.
- *Trust* – představuje právní smlouvu, kde jsou peníze nebo jiná aktiva jako nemovitosti, šperky, starožitnosti drženy a spravovány jedním člověkem (nebo skupinou osob) ve prospěch jiného.
- *Fondy s podílem na zisku* – fondy s dlouhodobým růstem a ochranou před volatilitou trhu. Investování probíhá prostřednictvím investičních dluhopisů, penze či důchodu. Peníze jsou investovány do různých aktiv. Princip spočívá v procesu

⁴⁵ Zpracováno podle [11]

zvaném „smoothing“, kdy je držena část zisků v dobrém roce a použita je ve špatných letech.

Individuální spořicí účet

Britská vláda zavedla v roce 1999 individuální spořicí účty, které byly daňově zvýhodněny a jejichž cílem bylo podpořit krátkodobé i dlouhodobé spoření obyvatelstva. Existují tři hlavní typy individuálních spořicíh účtů, tzv. peněžní (Cash ISA), akciový (Stock and Share ISA) a životního pojištění.

Individuální spořicí účet životního pojištění je určen lidem, kteří se chtějí vyvarovat kolísání úrokových sazeb a vyššímu riziku spojenému s investováním na akciovém trhu. ISA životní pojištění kombinuje výhody peněžního a akciové spořicího účtu. Nabízí lepší vyhlídky růstu peněžních prostředků než peněžní účet, ale s nižším rizikem než u akciového účtu. V případě smrti je pojišťovna povinna vyplatit částku sjednanou v pojistné smlouvě. Zpočátku bylo pojistné vložené na tento účet limitováno 1000 librami za rok. Tento limit byl poté zvýšen až na 5000 liber ročně. Nicméně, na rozdíl od peněžního a akciového účtu, účet životního pojištění není mezi lidmi příliš populární díky tomuto nízkému limitu a tak ho pojišťovna Aviva do své nabídky nezahrnuje.

V pojišťovně Aviva představuje individuální spořicí účet spořicí produkt, který lidem dovoluje uložit své peníze do široké škály investic. Proto se zde zaměřím na investice prostřednictvím těchto účtů, které jsou specifické svými daňovými úlevami. Podle současných daňových předpisů jsou veškeré příjmy osvobozeny od daně z příjmu a daně z kapitálového zisku.

Chce-li klient maximálně využít daňových úlev, je potřeba použít celý příspěvek do ISA za každý daňový rok. V minulém roce činil příspěvek ve Velké Británii 7 200 liber ročně nebo 600 liber měsíčně. Až do výše 3 600 liber tohoto příspěvku mohl být uložen v Cash ISA jedním poskytovatelem nebo se klient mohl rozhodnout investovat zbytek do Stocks and Shares ISA.

Od 6. října 2009 se zvýšily limity pro občany ve věku 50 a více let. Pro ostatní osoby se limity zvýší v roce 2010. Nové limity umožňují těmto osobám ve věku 16 a starší investovat 5 100 liber do Cash ISA. Pokud je osoba starší 18 let, může investovat 5 100 liber do Cash ISA a navíc stejnou částku do Stock Shares ISA, nebo plných 10 200 liber do Stocks Shares ISA.

V případě smrti nevzniká nárok na daňové zvýhodnění. Pojišťovna v tomto případě přepočítá akcie a podíly dle aktuálního kurzu na peněžní prostředky, které jsou následně zaslány právnímu zástupci, nebo s nimi může disponovat třetí osoba určená ve smlouvě.

Individuální spořicí účty umožňují klientům investovat do široké škály investičních fondů, které se liší úrovní rizika a investiční strategií tak, aby vyhovovaly širokému spektru investorů. Konečná hodnota investic není nijak garantována.

Investování prostřednictvím individuálního spořicího účtu umožňuje:

- Vybrat si ze široké škály fondů.
- Investovat prostředky jednorázově či měsíčně.
- Změnit výši měsíční platby.
- Kdykoliv přerušit placení (na účtu však musí zůstat minimálně 500 liber, aby mohl zůstat otevřen).
- Kdykoli vkládat peněžní prostředky na účet.
- Vybírat peníze podle přání.
- Pobírat příjem z fondů, které to umožňují.
- Reinvestovat příjem z fondů, které to umožňují.

Až do dubna 2008 existoval Mini a Maxi ISA, poté ho nahradily dva druhy individuálních spořicího účtů:

- *Cash ISA* nabízí nízké riziko návratnosti peněžních prostředků, a protože ISA je daňově efektivní, klient pravděpodobně získá vyšší výnos než by obdržel od standardních spořicího účtů.
- *Stock and Shares ISA* představuje obvykle vyšší riziko návratnosti peněžních prostředků.

Peněžní fond ISA (Cash ISA)

Prostřednictvím peněžního fondu ISA může klient investovat do vkladů a úročených účtů s nízkým rizikem a vysokou návratností. Investice jsou investovány do fondů, které jsou jedním z prostředků kolektivního investování. Peněžní fond ISA je považován za nejlepší ve střednědobém až dlouhodobém horizontu. Hodnota investice může klesat i stoupat a není pojišťovnou zaručena. Klient tak může dostat zpět méně, než byla hodnota původní investice.

Investovat je možné jednorázově nebo formou měsíčních plateb. Minimální měsíční částka je 50 liber nebo jednorázová částka 500 liber (poté je výše minimálního jednorázového vkladu snížena na 250 liber). Výběr peněžních prostředků je možný kdykoli, ale má vliv na konečný zůstatek investic. Změna výše měsíční platby je možná. Klient může požádat o zastavení či přerušování placení. Zůstatek na účtu musí být minimálně 500 liber potřebných k znovuootevření účtu.

Tento fond je vhodný pro konzervativní klienty, kteří mají obavu ze ztráty svého původního kapitálu. Malé riziko však představuje nižší zisky.

Akciový a podílový fond ISA (Stock and Shares ISA)

Investování prostřednictvím akciového a podílového fondu může být daňově efektivní, ať už klient hledá pravidelný příjem či kapitálový růst. Klient neplatí daň ze zvýšené hodnoty investice, které jsou zahrnuty do řady aktiv, jako jsou akcie, nemovitosti, atd. V daňovém roce 2009/2010 mohl klient investovat do maximální výše 7 200 liber do akciových a podílových fondů ISA. Od 6. dubna 2010 platí nové limity, které umožňují osobám ve věku 16 a starší investovat 5 100 liber do Cash ISA. Pokud je osoba starší 18 let, může investovat 5 100 liber do Cash ISA a navíc stejnou částku do Stock Shares ISA, nebo plných 10 200 liber do Stocks Shares ISA.

Hodnota investice může kolísat a není pojišťovnou zaručena. Akciový a podílový fond ISA je považován za dlouhodobou investici. Klient může vložit jednorázovou částku nebo platit pravidelně měsíční platbu. Klient může požádat o zastavení či přerušování placení. Zůstatek na účtu musí být minimálně 500 liber potřebných k znovuootevření účtu.

Tento fond je vhodný pro klienty, kteří mají zájem investovat peníze dlouhodobě, nejméně po dobu pěti let. Klient investuje do akciového trhu pro potenciál vyšších výnosů a souhlasí s určitými riziky.⁴⁶

Programy investování ISA

Aviva v rámci individuálního spořicího účtu nabízí klientům na výběr příjmové fondy (Income Funds), růstové fondy (Growth Funds) a fondy, které jsou kombinací obou předchozích. Příjmové fondy jsou vhodné pro ty, kteří upřednostňují vyplácení pravidelného příjmu, ale jejich růstový potenciál je omezen. Hlavním cílem růstových fondů není poskytování pravidelného příjmu z úspor. Dále Aviva nabízí na výběr z fondu – fond investující do udržitelného rozvoje (Sustainable Future Funds), fond fondů (Fund of Funds) a řízený fond (Managed Fund).

Fondy jsou tedy rozděleny do šesti kategorií a v rámci těchto kategorií existuje celá řada programů investování. Rozložení peněžních prostředků do více investic s různými rizikovými profily je způsob, jak nejlépe diverzifikovat podstoupené riziko. Z toho důvodu Aviva nabízí celkem 38 fondů:

- Příjmový fond – zahrnuje 6 programů investování.
- Růstový fond – zahrnuje 13 programů investování.
- Příjmový a růstový fond – zahrnuje 6 programů investování.
- Fond investující do udržitelného rozvoje – zahrnuje 6 programů investování.
- Fond fondů – zahrnuje 3 programy investování.
- Řízený fond – zahrnuje 4 programy investování.

2.3 Komparace vybraných produktů

V této podkapitole se zaměřím na samotnou komparaci vybraných produktů. Zvolila jsem produkty, které jsou v obou zemích do jisté míry srovnatelné. Částky přepočítávám v kurzu České národní banky ze dne 8. 2. 2010, a to 29,981 Kč/1 GBP.

⁴⁶ Zpracováno podle [11].

Investiční životní pojištění je jedním z moderních pojistných produktů, které si během krátké doby našlo řadu oblíbenců mezi klienty pojišťoven. Je jedním z nejúspěšnějších pojištění současné doby nejen v kontinentální Evropě, ale zejména v anglosaských zemích. Se stále rostoucím zájmem drobných investorů v České republice o otevřené podílové fondy se dá očekávat prudký rozvoj pojistných produktů spojených s investováním. Tento trend dokazují i data z českého pojistného trhu. Již v roce 2003 vzrostlo předepsané pojistné životního pojištění o 20,8 %, ale pojistné, vybrané pouze za investiční životní pojištění, dosáhlo 27 % růstu. Stále však český pojistný trh nedosahuje hodnot srovnatelných s EU v oblasti investičního pojištění (v ČR 7% a v EU 30 % z celkového předepsaného pojistného plyne do investičního životního pojištění).⁴⁷

Za účelem provedení komparace investičního životního pojištění u vybraných pojišťoven jsem zkoumala základní parametry, jako je minimální pojistné, vstupní věk, pojistná doba, možnost přerušit placení pojistného, možnost změny fondů a možnost vkladu mimořádného pojistného. Na základě těchto údajů jsem sestrojila tabulku 7.

⁴⁷ Zpracováno podle [2].

Tab. 7 Srovnání pojistných produktů pojišťovny Aviva v ČR a ve Velké Británii⁴⁸

Pojišťovna	Aviva Česká republika		Aviva Velká Británie
	Spořicí životní plán		Individuální spořicí účet
Produkt	SŽP	SŽJ	
Vstupní věk			
- minimum	3 roky	3 roky	18 let ^{a)}
- maximum	65 let	-	-
Pojistná doba	- min. 5 let - do 60 let věku	- min. 10 let - do 60 let věku (jen pro mladší 50 let)	-
Minimální pojistné			
- měsíční	1000 Kč	-	1 499 Kč
- jednorázové	-	40 000 Kč	14 990 Kč
Možnost mimořádného pojistného	ano ^{b)}	ano ^{b)}	ano
Možnost přerušení placení pojistného	ano	ano	ano
Možnost výběru peněžních prostředků	ano ^{c)}	ano ^{d)}	ano ^{e)}
Možnost změny fondu	ano	ano	ano
Daňové úlevy	ano	ano	ano

Zdroj: vlastní zpracování dle [10] a [11].

Na začátku je potřeba uvést, že tyto produkty se liší již v základu, a to v samotném pojmu. Jsou sice oba investičního charakteru, ale britská pojišťovna Aviva mu nepřisuzuje název životní pojištění, jak je tomu u české pojišťovny Aviva. Od toho se pak odvíjí i ostatní rozdíly mezi jednotlivými produkty.

V tabulce 7 jsou porovnávány základní parametry produktů - Spořicí životní plán běžně (SŽP) a jednorázově (SŽJ) placený od české pojišťovny Aviva a Individuální spořicí účet nabízený britskou pojišťovnou Aviva.

Vstupní věk je v pojišťovně Aviva v České republice pro běžně placené pojistné omezen 3 - 65 lety klienta, zatímco u jednorázově placeného pojistného horní věková hranice

⁴⁸ Vysvětlivky

a) osobám ve věku 16 je umožněno investovat 5 100 liber do Cash ISA

b) minimální mimořádné pojistné 15 000 Kč

c) možnost výběru až po 2 letech spoření s minimálním zůstatkem 1 000 Kč

d) minimální zůstatek 1 000 Kč

e) nutný zůstatek ve výši 500 £ = 14 990 Kč

stanovena není. V britské pojišťovně je věk omezen zdola, a to 18 lety, z důvodu uplatnění daňových výhod, kterými se tento produkt vyznačuje.

Pojistná doba je u běžně placeného investičního životního pojištění v České republice stanovena minimálně na 5 let s tím, že zde může dojít k automatickému prodlužování vždy o 5 let nebo do 60 let. Pokud má klient zájem o jednorázovou platbu pojistného, objevuje se zde podmínka maximálního vstupního věku 50 let s pojistnou dobou minimálně 10 let. Pojistná doba u Individuálního spořicího účtu ve Velké Británii není nijak omezena.

V tabulce 7 můžeme také vidět, že britská pojišťovna Aviva požaduje vyšší minimální měsíční platby a naopak nižší jednorázový vklad než česká pojišťovna Aviva. Rozdíl v minimální výši měsíčního pojistného není až tak výrazný. Tuto skutečnost je možné vysvětlit tím, že české Avivě musí klient platit pojistné po celou dobu pojištění, tzn. minimálně 5 nebo 10 let, na rozdíl od britské pojišťovny Aviva, která investorům umožňuje kdykoli pozastavit vkládání dalších prostředků, pokud na svém účtu mají naspořeno minimálně 14 990 Kč. Naopak rozdíl v minimální výši jednorázového vkladu je dosti značný, dosahuje až trojnásobku vkladu požadovaného britskou pojišťovnou Aviva.

Možnost mimořádného vkladu umožňují svým klientům obě pojišťovny. Zatímco u britské pojišťovny minimální výše mimořádného vkladu stanovena není, u české pojišťovny je to minimum 15 000 Kč.

Pokud má klient z jakéhokoli důvodu potřebu přerušit placení pojistného, je mu to umožněno u obou pojišťoven. Klient má zároveň možnost vybrat peněžní prostředky. Minimální zůstatek u výběru je stanoven na 1 000 Kč u české pojišťovny a 14 990 Kč u britské pojišťovny.

Obě vybrané pojišťovny umožňují měnit původní rozložení prostředků do fondů, s tím, že česká pojišťovna Aviva umožňuje změnu fondů neomezeně, zatímco britská pojišťovna Aviva povoluje takovouto změnu pouze 5krát za jedno zdaňovací období. Nabídka fondů, které mají potencionální klienti k dispozici, je u britské společnosti Aviva velmi pestrá. Obě pojišťovny se zaměřují víceméně na peněžní prostředky, akcie a dluhopisy. Aviva

v České republice dává na výběr z 9 programů investování, zatímco Aviva ve Velké Británii přibližně z 38 v rámci produktu ISA. Při srovnání nabídky fondů je vidět, že česká Aviva za britskou Avivou částečně zaostává. Může to být způsobeno tím, že Velká Británie má na rozdíl od České republiky rozsáhlé zkušenosti. V České republice je tento produkt na počátku, a lze tedy říci, že se bude ještě v mnoha směrech rozvíjet.

Pokud pojištěný splní zákonem stanovené podmínky, může si v České republice odečíst až 12 000 Kč ročně. Jednorázové pojistné se pro účely daňových úlev rozpočítává na celou pojistnou dobu. Podle současných daňových předpisů jsou veškeré příjmy ve Velké Británii osvobozeny od daně z příjmu a daně z kapitálového zisku. Chce-li klient maximálně využít daňových úlev, je potřeba použít celý příspěvek do ISA za každý daňový rok. Limity umožňují osobám ve věku 16 let a starší investovat 5 100 liber (152 903 Kč) do Cash ISA. Pokud je osoba starší 18 let, může investovat 5 100 liber (152 903 Kč) do Cash ISA a navíc stejnou částku do Stock Shares ISA, nebo plných 10 200 liber (305 806 Kč) do Stocks Shares ISA.

Při shrnutí tabulky 7 je třeba ještě jednou zmínit, že u britské pojišťovny se nejedná o pojištění pro případ smrti nebo dožití, ale spíše jen o individuální investiční produkt. Pojistná doba, tedy věk dožití, zde není blíže specifikován a klient si své investice může vybrat téměř kdykoli. Riziko smrti zde není nijak pokryto, pokud ho klient nevčlení do tohoto produktu prostřednictvím uzavření rizikového životního pojištění. S pojištěním to tedy prakticky nemá nic společného, snad jen to, že je zabudován v nabídce komerční pojišťovny.

Tomuto propojení bankovních služeb se službami, které jsou tradičně poskytovány pojišťovnami, se říká bankopojištění. Není však jasně definováno, co se pod pojmem bankopojištění opravdu skrývá. Jednou z nejčastějších definic bankopojištění bývá prodej pojistných produktů na obchodních místech bank. V České republice nabízí tuto službu např. Komerční banka, která spolupracuje s Komerční pojišťovnou nebo Česká spořitelna nabízející bankopojištění společně s Pojišťovnou České spořitelny. Výjimku potvrzující pravidlo může být případ spolupráce České pojišťovny s Raiffeisenbankou a Komerční bankou, kdy v pomyslném čele skupiny nestojí banka, ale pojišťovna. Stejný případ se

vyskytuje u pojišťovny Aviva ve Velké Británii, která nabízí mimo svých pojistných produktů také produkty bankovní.

Specifické produkty bankopojištění neunikají ani zákonodárcům. Evropský parlament přijal doporučení Evropské komise, jehož cílem by mělo být zpřísnění dohledu nad bankopojišťovnictvím. Základním problémem je to, že v některých případech již není zcela jasné, zdali se jedná o bankovní, nebo o pojistný produkt a kdo by měl takto poskytované služby regulovat.

Závěr

Investiční životní pojištění se na českém trhu prezentuje jako cenná investice do života, která má před sebou budoucnost a perspektivu. Tento druh pojistného produktu zahrnuje vše, co je pro potencionálního klienta nejdůležitější při ukládání peněžních prostředků. Přináší bezpečí, zhodnocení vložených prostředků a snadný přístup k penězům. Základní charakteristiky produktů poskytovaných na webu jsou však mnohdy velmi stručné, povrchní a nedostatečné a klient tak objektivně nedokáže posoudit, co je pro něj vhodné.

Zastánci investičního životního pojištění uvádí na obhajobu produktu například to, že prostřednictvím investičního životního pojištění si lze udržet životní standard i ve stáří při využití finančních úlev poskytovaných státem. Produkt může také v budoucnu posloužit k zajištění financování bydlení prostřednictvím úvěru, hypoték, půjček aj. Lze uvést tři základní důvody, proč si investiční životní pojištění získává stále větší zájem. Jedná se zejména o preferenci přesunu garance ze strany pojišťovny na stranu klienta, dále vyšší výnosy na kapitálových trzích a v neposlední řadě i individuální modelace pojistky dle potřeb klienta. Naopak jeho odpůrci mohou hovořit o vysoké nákladovosti, nízké poplatkové transparentnosti, kreditním riziku a nízké informovanosti tohoto produktu.

Cílem této diplomové práce bylo srovnání investičního životního pojištění ve vybraných komerčních pojišťovnách České republiky a Velké Británie. Na základě provedené analýzy lze říci, že pojišťovny směřují k neustálému zlepšování nabídky pojistných produktů investičního životního pojištění a snaží se vyjít vstříc potřebám a zájmům klientů.

Při komparaci investičního životního pojištění jsem došla k zásadnímu rozdílu. U britské pojišťovny Aviva můžeme vyzorovat tendence k osamostatňování spořicíh produktů od těch pojistných. Britská pojišťovna Aviva chápe životní pojištění doslova, a to jako pojištění života, tzn., že pod tímto termínem ve své nabídce prezentuje pouze pojištění pro případ smrti. Investiční produkt, který jsem zvolila pro potřeby srovnání je samostatným spořicíh nástrojem, který nevykazuje prvky pojištění. To znamená, že zde není stanovena pojistná doba, pojistník může své prostředky vybírat téměř kdykoli a riziko smrti je zde

zahrnuto pouze v případě, že si klient zvolí i rizikové životní pojištění. S pojištěním to tedy nemá nic společného, pouze to, že je zabudován v nabídce komerční pojišťovny.

V pojišťovně Aviva ve Velké Británii tak dochází ke kombinaci produktů bank a pojišťoven, k tzv. bankopojištění, kde se soustředí výhody původních jednodušších produktů do produktů finálních s kombinovanými rysy. V mnoha případech existuje daňové zvýhodnění těchto produktů, za předpokladu dodržení zákonem stanovených podmínek.

V České republice se v bankopojištění daří velmi dobře produktům životního pojištění, z nichž některé minimalizují pojistnou ochranu a blíží se spíše termínovaným a spořicími účtům. Investiční životní pojištění kombinuje prvky investičních instrumentů v rámci peněžního a kapitálového trhu s prvky životního pojištění. Pro klienta zůstávají zachována daňová zvýhodnění související s životní pojistkou a sám rozhoduje o stupni rizikovosti svých investic. Většinou však spořicí a investiční složka produktu stále představuje spíše určitou nadstavbu nad jádrem, kterým je ochrana proti riziku.

Dle mého názoru se mi podařilo cíl této diplomové práce naplnit. Nejdříve jsem popsala pojistné produkty životního pojištění v České republice. Dále jsem se již zaměřila pouze na investiční životní pojištění a vysvětlila jeho základní charakteristiku a význam. Zaměřila jsem se na základní strukturu investičního životního pojištění, zdůraznila jeho výhody a nevýhody a přiblížila náklady plynoucí z tohoto pojištění. V závěru teoretické části jsem přiblížila pojistné produkty životního pojištění ve vybrané ekonomice – Velké Británii.

Na základě analýzy a komparace vybraných produktů jsem podala obraz o úrovni investičního životního pojištění, resp. jeho produktů, ve srovnání s Velkou Británií, jakožto evropského trhu s dlouholetými zkušenostmi.

Seznam použité literatury

Monografie a články

- [1] ČEJKOVÁ, V., NEČAS, S. *Pojistný trh*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3661-3.
- [2] DAŇHEL, J. a kol. *Pojistná teorie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-84-3.
- [3] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2005. ISBN 80-86119-92-0.
- [4] KOLEKTIV AUTORŮ Z ČAP. *Životní pojištění*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2002. ISBN 80-247-0146-4.
- [5] SYROVÝ, P., NOVOTNÝ, M. *Osobní a rodinné finance*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1098-6.
- [6] VYLLDER, F. E. *Life Insurance Theory*. 1th edition, Boston: Kluwer Academic Publishers, 1997. ISBN 0-7923-9995-1.

Prameny práva

- [7] Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví.
- [8] Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví platný od 1. ledna 2010

Internetové zdroje

- [9] *Asociace britských pojistitelů* [on-line]. Association of British Insurers. Dostupné na WWW: <<http://www.abi.org.uk>>.
- [10] *Aviva plc* [on-line]. Aviva plc, 2007. Dostupné na WWW: <<http://www.aviva-pojistovna.cz>>.
- [11] *Aviva plc* [on-line]. Aviva plc, 2009. Dostupné na WWW: <<http://www.aviva.co.uk>>.
- [12] *Directgov* [on-line]. United Kingdom: Digital service, 2009. Dostupné na WWW: <<http://www.direct.gov.uk>>.
- [13] *Evropská Unie* [on-line]. European Communities, 1998-2006. Dostupné na WWW: <<http://europa.eu.int/eur-lex/>>.

- [14] *Finance.cz: server o osobních financích* [on-line]. 2000-2009. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz>>. ISSN 1213-4325.
- [15] *Financial Services Authority* [on-line]. Financial Services Authority, 2006. Dostupné na WWW: <<http://www.fsa.gov.uk>>.
- [16] *Federace evropských asociací pojišťoven* [on-line]. Comité Européen des Assurances. Dostupné na WWW : <<http://www.cea.assur.org>>.
- [17] *Moneymadeclear FSA*[on-line]. United Kingdom: Moneymadeclear 2009. Dostupné na WWW: <<http://www.moneymadeclear.fsa.gov.uk> >.
- [18] *Munich RE* [on-line]. Munich RE, 2009. Dostupné na WWW: <<http://www.munichre.com>>.
- [19] *Peníze.cz: server o osobních financích* [on-line]. 2000-2008. Dostupné na WWW: <<http://www.penize.cz>>. ISSN 1213-2217.
- [20] *Produktovelisty.cz: server o osobních financích* [on-line]. 2007-2009. Dostupné na WWW: <<http://www.produktovelisty.cz>>.

Ostatní zdroje

- [21] Výroční zprávy Aviva plc v UK
- [22] Výroční zprávy pojišťovny Aviva v ČR
- [23] Výroční zprávy České asociace pojišťoven 1999-2008

Seznam příloh

Příloha 1: Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví platný od 1. ledna 2010.....	78
Příloha 2: Činnosti životního pojištění podle směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/83/EC o životním pojištění.....	79

Příloha 1: Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví platný od 1. ledna 2010.

Odvětví a skupiny životního pojištění uvedené v příloze č. 1 Zákona č. 277/2009 Sb.

I. Pojištění

- a. pro případ smrti, pro případ dožití, pro případ dožití se stanoveného věku nebo dřívější smrti,
- b. důchodu,
- c. pojištění úrazu nebo nemoci jako doplňkové pojištění k pojištění podle této části.

II. Svatební pojištění nebo pojištění prostředků na výživu dětí.

III. Pojištění uvedená v bodě I písm. a) a b) a bodě II, která jsou spojena s investičním fondem.

IV. Trvalé zdravotní pojištění podle čl. 2 odst. 1 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/83/ES upravující životní pojištění.

V. Kapitalizace příspěvků hrazených skupinou přispěvatelů a následné rozdělování akumulovaných aktiv mezi přeživší přispěvatele nebo mezi osoby oprávněné po zemřelých přispěvatelích.

VI. Umořování kapitálu založené na pojistně matematickém výpočtu, jimiž jsou proti jednorázovým nebo periodickým platbám dohodnutým předem přijaty závazky se stanovenou dobou trvání a ve stanovené výši.

VII. Správa skupinových penzijních fondů, případně včetně pojištění zabezpečujícího zachování kapitálu nebo platbu minimálního úrokového výnosu.

VIII. Činnosti podle čl. 2 odst. 2 písm. e) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/83/ES upravující životní pojištění.

IX. Pojištění týkající se délky lidského života, které je upraveno právními předpisy z oblasti sociálního pojištění, pokud zákon umožňuje jeho provádění pojišťovnou na její vlastní účet.

Zdroj: Zpracováno podle [8].

Příloha 2: Činnosti životního pojištění podle směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/83/EC o životním pojištění.

A. Poskytování těchto druhů pojištění:

- a. pojištění pouze pro případ dožití se stanoveného věku, pojištění pouze pro případ smrti, pojištění pouze pro případ dožití se stanoveného věku nebo pro případ dřívější smrti, životní pojištění s výplatou zaplaceného pojistného, pojištění manželství, pojištění prostředků na výživu dětí;
- b. pojištění důchodu;
- c. doplňkové pojištění provozované životními pojišťovnami, což je zejména pojištění pro případ úrazu včetně pracovní neschopnosti, pojištění smrti následkem úrazu a pojištění invalidity následkem úrazu nebo nemoci, kde tyto různé druhy pojištění jsou sjednávány doplňkově k životnímu pojištění;
- d. typ pojištění existující v Irsku a Spojeném království známé jako trvalé zdravotní pojištění (permanent health insurance), které nelze zrušit.

B. Následující operace, pokud jsou na smluvním základě a pokud podléhají doзору správních orgánů odpovědných za dozor nad soukromým pojištěním:

- a. tontiny, u kterých je založen spolek přispěvatelů s cílem společné kapitalizace příspěvků a následného rozdělení takto akumulovaných aktiv mezi přeživší osoby nebo mezi oprávněné osoby po zemřelých;
- b. operace umořování kapitálu založené na pojistně matematických výpočtech, u kterých se za předem dohodnuté jednorázové nebo pravidelně se opakující platby stanoví závazky určitých výplat po určitou dobu;
- c. správa skupinových penzijních fondů, např. činnosti spočívající pro dotyčný podnik ve správě investic, a zejména aktiv tvořících rezervy subjektů, které provádějí platbu v případě smrti nebo dožití se stanoveného věku nebo v případě přerušeni nebo omezení činnosti;
- d. operace uvedené v písmenu c), pokud jsou doprovázeny pojištěním kryjícím buď zachování kapitálu, nebo minimální úrokový výnos;
- e. operace prováděné pojišťovnami, které jsou uvedeny v kapitole 1 hlavy 4 knihy IV francouzského "code des assurances" (pojišťovacího řádu);

C. Operace závisující na délce lidského života, které jsou předepsány nebo stanoveny v právních předpisech o sociálním pojištění, jsou-li vykonávány nebo spravovány pojišťovny na jejich vlastní riziko v souladu s právními předpisy členského státu.

Zdroj: *Zpracováno podle [13].*